

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA

MARIBOR

**ANALIZA OGLEDA KRAJA KAZNIVEGA
DEJANJA VLOMA V STANOVANJSKO HIŠO**

Kandidat: Renato Beravs

Vrsta študija: Študent izrednega študija

Študijski program: Varovanje

Mentor predavatelj: Jakob Demšar, univ. dipl. prav.

Mentor v podjetju: Robert Munda, mag. prav.

Lektor: Ana Žagar, mag. prof. slov. j. in knj.

Maribor, 2017

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani Renato Beravs, sem avtor diplomskega dela z naslovom Analiza ogleda kraja kaznivega dejanja vloma v stanovanjsko hišo, ki sem ga napisal pod mentorstvom Jakoba Demšarja, univ. dipl. prav.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbel/a, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/2013 in 56/2015); (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32.a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Blejska Dobrava, september 2017

Podpis študenta:

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorju Jakobu Demšarju za strokovno pomoč in vodenje pri pripravi diplomskega dela, pri katerem mi je s svojimi izkušnjami in znanjem svetoval in me usmerjal.

Posebno se zahvaljujem ženi Poloni, ki me je v času študija spodbujala, podpirala in mi nudila pomoč pri izpolnitvi mojega cilja, ki brez nje ne bi bil dosežen.

POVZETEK

Diplomsko delo z naslovom Analiza ogleda kraja kaznivega dejanja vloma v stanovanjsko hišo poudarja pomen ogleda kraja kaznivega dejanja kot dela preiskovalnega postopka, ki ga opravlja policija pri preiskovanju kaznivih dejanj. Osnovni nameni ogleda kraja kaznivega dejanja so pridobivanje informacij, ugotavljanje dejstev, najdba in zavarovanje sledi na kraju dejanja. Kriminalistično tehnični ogled kraja kaznivega dejanja ima ključno vlogo, saj se lahko prav na kraju dejanja skrivajo dejstva in sledovi, ki lahko vplivajo na učinkovitost preiskovanja kaznivega dejanja.

V prvem delu so opisani potek ogleda kaznivega dejanja in naloge preiskovalcev pri kriminalistično-tehnični preiskavi. Predstavljene so posamezne vrste sledi ter tehnični postopki pravičnega zavarovanja in dokumentiranja sledov. Preiskovanost kaznivih dejanj in odkritje storilcev temeljita na natančnosti in znanju preiskovalcev, njihovem pazljivem iskanju sledov in natančnem zavarovanju in dokumentiranju. Samo na ta način imajo zavarovani in dokumentirani sledovi dokazno in procesno vrednost. Če preiskovalci ogled opravijo nestrokovno in nenatančno ter najdenih sledov ne zavarujejo in dokumentirajo pravilno, jih kasneje ni mogoče uporabiti v kazenskem postopku.

V nadaljevanju so predstavljeni vlomi, vlomilci in žrtve kaznivih dejanj vlomov ter statistični podatki o številu kaznivih dejanj premoženjske kriminalitete in delež preiskovanosti teh kaznivih dejanj v zadnjih štirih letih. Vlomi so druga najpogostejša oblika premoženjske kriminalitete. Delež preiskovanosti vlomov je zelo nizek, saj v zadnjih štirih letih ni bil višji od dvajsetih odstotkov.

V zadnjem delu je predstavljen praktičen primer ogleda kraja kaznivega dejanja vloma. Opisan je potek kriminalistično-tehnične preiskave, poudarjena so najpomembnejša kriminalistično-tehnična opravila in postopki ter najpogostejše napake preiskovalcev. Z opisanim primerom sem prikazal, kako zelo pomembna je metodičnost pri opravljanju ogleda kraja kaznivega dejanja vloma. Raziskovanost kaznivih dejanj vlomov je v veliki meri odvisna od znanja in sposobnosti preiskovalcev na kraju kaznivega dejanja, njihove natančnosti, pazljivosti in strokovnosti pri zavarovanju najdenih sledi.

Ključne besede: ogled kraja kaznivega dejanja, kriminalistično tehnična preiskava, sledi, vlomi, preiskovalci.

ABSTRACT

Analysis of residential burglary crime scene inspection

The diploma thesis entitled “Analysis of residential burglary crime scene inspection” emphasizes the importance of examining a crime scene as part of an investigation procedure conducted by the police in the investigation of criminal offences. The primary purpose of a crime scene inspection is to obtain information, establish facts, and to find and secure traces at the scene of the crime. The criminal technical inspection of a crime scene plays a crucial role because the facts and traces that can influence the effectiveness of the crime scene investigation may be hidden at the very site of the offence.

The first part of my thesis describes the course of a crime scene inspection and the task of investigators in the criminal technical investigation. I presented the individual types of traces and technical procedures for proper protection and documentation of traces. The number of the investigated offences and the identified perpetrators relies on accuracy and knowledge of the investigators, how careful they are when searching for traces, and how accurately they secure and document them. Only in this way can the secured and documented traces have an evidential and process value. In so far as the investigators perform the inspection in an unprofessional and inaccurate manner and do not secure and document the found traces correctly, it is impossible to use them later in the criminal procedure.

The following chapters focus on burglaries, burglars, and victims of burglary, as well as statistical data on the number of property crimes and the share of investigated offences in the last four years. Burglaries are the second most common form of property crime. However, the very low percentage of investigated burglaries has not been higher than twenty percent over the last four years.

The final part of my thesis shows a practical example of a crime scene inspection. I described the course of the criminal technical investigation with emphasis on the most important criminal technical tasks and procedures, as well as the most common mistakes of the investigators. This example illustrates the importance of methodology when performing an inspection of a burglary crime scene. The investigation of burglary-related crimes depends to a large extent on the knowledge and ability of the investigators at the scene of the crime, their accuracy, vigilance, and professionalism when securing the found traces.

Keywords: crime scene inspection, criminal technical investigation, traces, burglaries, investigators.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	8
1.1	OPIS PODROČJA IN OPREDELITEV PROBLEMA.....	8
1.2	NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE	9
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE.....	9
1.4	UPORABLJENE RAZISKOVALNE METODE	10
2	OGLED KRAJA KAZNIVEGA DEJANJA	11
2.1	PRAVNA PODLAGA ZA OPRAVLJANJE OGLEDOV KRAJEV KAZNIVIH DEJANJ	12
2.2	FAZE OGLEDA KRAJA KAZNIVEGA DEJANJA.....	12
2.2.1	PRIHOD IN ZAVAROVANJE KRAJA	12
2.2.2	ORIENTACIJA.....	12
2.2.3	STATIČNA FAZA OGLEDA	13
2.2.4	DINAMIČNA FAZA OGLEDA	13
2.2.5	DOKUMENTIRANJE	14
2.3	SLEDI.....	15
2.3.1	MEHANSKE SLEDI.....	16
2.3.2	SLEDI DELCEV BARVE	17
2.3.3	SLEDI OBUVAL	17
2.3.4	SLEDI PAPILARNIH LINIJ	18
2.3.5	BIOLOŠKE SLEDI.....	19
2.3.6	SLEDI STEKLA	20
3	KRIMINALISTIČNA TEHNIKA.....	21
3.1	STATISTIČNI PODATKI KRIMINALISTIČNIH OPRAVIL V REPUBLIKI SLOVENIJI	21
4	VLOMI	24
4.1	VLOMI V STANOVANJSKE HIŠE	24
4.2	VLOMILCI	25
4.3	ŽRTVE KAZNIVIH DEJANJ VLOMOV	25
4.4	OGLED KRAJA KAZNIVEGA DEJANJA VLOMA	26
4.5	STATISTIČNI PODATKI PREMOŽENJSKE KRIMINALITETE V REPUBLIKI SLOVENIJI	28
5	PRIMER OGLEDA VLOMA V STANOVANJSKO HIŠO	30
5.1	OPIS PRIMERA.....	30
5.2	POTEK OGLEDA KRAJA KAZNIVEGA DEJANJA	31

6	SKLEP	42
7	VIRI, LITERATURA	45

KAZALO SLIK

SLIKA 1: KRIMINALISTIČNO TEHNIČNI KOVČEK.....	31
SLIKA 2: PREDMET KOT NOSILEC MOŽNIH BIOLOŠKIH SLEDI	33
SLIKA 3: SLED OBUVALA NA ZEMLJI	34
SLIKA 4: SLED OBUVALA NA PARKETU	35
SLIKA 5: SLED VLOMILSKEGA ORODJA NA OKVIRJU VRAT	36
SLIKA 6: SLED PAPILARNIH LINIJ.....	37
SLIKA 7: SLED PAPILARNIH LINIJ ZAVAROVANA NA ČRNO DAKTILOSKOPSKO FOLIJO.....	38
SLIKA 8: NAČIN ZAVAROVANJA ZASUŠENE BIOLOŠKE SLEDI.....	39
SLIKA 9: ZAVAROVANJE DOMNEVNE BIOLOŠKE SLEDI	40
SLIKA 10: ZAVAROVANJE DOMNEVNIH BIOLOŠKIH SLEDI V ZLOŽLJIVO KARTONSKO ŠKATLICO	40

KAZALO TABEL

TABELA 1: STATISTIČNI PODATKI PREISKOVANJA KAZNIVIH DEJANJ	22
TABELA 2: ŠTEVILO OGLED OV KRAJEV KAZNIVIH DEJANJ.....	22
TABELA 3: ZAPROSILA ZA PREISKAVE NA OKT	23
TABELA 4: ŠTEVILO KAZNIVIH DEJANJ ZOPER PREMOŽENJE.....	28
TABELA 5: ŠTEVILO IN DELEŽ PREISKANIH KAZNIVIH DEJANJ PREMOŽENJSKE KRIMINALITETE	29

1 UVOD

Za temo diplomskega dela s področja kriminalistike sem se odločil, ker se s preiskovanjem kaznivih dejanj profesionalno ukvarjam. Menim, da mora biti preiskovanje kriminalitete dobro načrtovano in usklajeno. Na učinkovitost odkrivanja kaznivih dejanj vpliva tudi natančno, strokovno in kakovostno opravljen ogled kraja kaznivega dejanja.

Različna kazniva dejanja zoper premoženje pomenijo klasično premoženjsko kriminaliteto. Mednje štejemo tatvine, drzne tatvine, vlome, goljufije, poškodovanja tuje stvari, rope in požige.

K premoženjskim deliktom sodijo protipravna prisvajanja tujih stvari, ki storilec prinašajo premoženjsko korist, oškodovancem pa premoženjsko škodo. Premoženjski delikti predstavljajo več kot tričetrtnski delež vse kriminalitete v Sloveniji. Premoženjska kriminaliteta prizadene največ žrtev, zato se z njo ukvarja tudi največ preiskovalcev (Dvoršek, 2008).

Po statističnih podatkih so vlomi, takoj za tatvinami, drugi najpogostejši premoženjski delikt. Pri kaznivih dejanjih vloma je treba opraviti ogled kraja kaznivega dejanja, ki ima pomembno vlogo pri odkrivanju, preiskovanju in dokazovanju storilcev. Ogled kraja kaznivega dejanja ima v kriminologiji hevristično in pravno vlogo. Raziskanost kaznivih dejanj vlomov je v veliki meri odvisna od znanja in sposobnosti kriminalistov na kraju kaznivega dejanja, njihove natančnosti, pazljivosti in strokovnosti pri zavarovanju najdenih sledi.

Ogled kraja dejanja je torej neločljiva celota iskanja, zbiranja in ugotavljanja dejstev, ki so pomembna za spoznavanje resnice v kazenskem postopku. Kriminalistični vidik ogleda se kaže predvsem v iskanju in odkrivanju sledi in materialnih dokazov, proučevanju kraja kaznivega dejanja, miselni rekonstrukciji in miselnem moduliranju, sestavljanju in preverjanju verzij že med potekom ogleda. Vse odkrite informacije o preteklem dogodku in storilcu je treba zapisati, zavarovati in posredovati drugim preiskovalcem v kazenskem postopku. Ogled je tako dejavno miselno delo kot tudi »ogledalo«, v katerem se kažejo ugotovitve preiskovalcev (Maver, 2004).

1.1 Opis področja in opredelitev problema

Ene od glavnih nalog policije so preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter odkrivanje in prijemanje storilcev ter zbiranje dokazov in raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitve premoženjskih koristi, ki izvirajo iz teh kaznivih dejanj (Zakon o

nalogah in pooblastilih policije , 2013). Za učinkovito preiskovanje kaznivih dejanj morajo preiskovalci izvajati različna operativna in taktična dejanja, med katerimi ima preiskava kraja kaznivega dejanja zelo pomembno vlogo. Ogled kraja ima spoznavno in dokazno vrednost v predkazenskem in kazenskem postopku. V teoriji ima ogled kraja kaznivega dejanja nedvomno ključno vlogo in veliko vrednost. Vendar se v praksi velikokrat izkaže, da se ogledi, ki jih ne opravljajo kriminalistični tehniki, temveč kriminalisti in policisti v patroljah, izvajajo nedosledno, površno in nestrokovno. Menim, da je vzrok za to predvsem v nemotiviranosti, nestrokovnosti, slabi opremljenosti in pomanjkljivem znanju kriminalistične metodike in tehnike.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

Namen diplomskega dela je potrditi pomen strokovno opravljenega ogleda kraja kaznivega dejanja za nadaljevanje preiskovanja kaznivega dejanja in proučiti, kaj je treba storiti za kakovostno iskanje, odkrivanje, zavarovanje in dokumentiranje najdenih sledi in ostalih materialnih dokazov.

V diplomskem delu sem postavil naslednje hipoteze:

1. Kakovostno in strokovno opravljena kriminalistično-tehnična preiskava poveča učinkovitost preiskovanja kaznivega dejanja.
2. Na kakovostno, strokovno in učinkovito kriminalistično-tehnično preiskavo vplivajo strokovno znanje, motiviranost in tehnična opremljenost preiskovalcev.
3. Na krajih kaznivih dejanj vlomov so največkrat zavarovane sledi obuval.

Cilj diplomskega dela je poglobljena analiza ogleda kaznivega dejanja kot ene izmed ključnih faz preiskave. Pridobiti želim smernice za kakovostno opravljanje kriminalistično-tehnične preiskave in poudariti pomen kakovostno opravljenih ogledov krajev kaznivih dejanj.

1.3 Predpostavke in omejitve

Literature o premoženjski kriminaliteti, osnovah kriminalistične taktike in tehnike je dostopne veliko, zato bom v diplomskem delu, poleg teoretičnega dela, podrobno analiziral tudi primer vloma v stanovanjsko hišo, ki sem ga opravil sam. Pričakujem, da bo študija primera zadostovala za predstavitev pomena kakovostno in strokovno opravljenega ogleda kraja kaznivega dejanja. Pri izdelavi diplomskega dela ne pričakujem dejstev in okoliščin, ki bi oteževali moje raziskovanje.

1.4 Uporabljene raziskovalne metode

Diplomsko delo bo sestavljeno iz dveh delov. V prvem delu bom uporabil deskriptivno metodo, s pomočjo katere bom teoretično razložil in opisal izbrano tematiko. V drugem, empiričnem delu bom predstavil študijo primera kakovostno opravljenega ogleda kraja kaznivega dejanja vloma v stanovanjsko hišo. Pri izdelavi diplomskega dela bom uporabil tudi osebne in praktične izkušnje, ki sem jih kot policist dobil s preiskovanjem krajev kaznivih dejanj vlomov.

2 OGLED KRAJA KAZNIVEGA DEJANJA

Ogled kraja dejanja ima med preiskovalnimi dejanji v predkazenskem postopku pomembno vlogo. Na kraju dejanja se velikokrat skriva ključ za razjasnitev kaznivega dejanja. Kraj dejanja je pomemben vir informacij o kaznivem dejanju, storilcih in žrtvah ter vir materialnih dokazov, ki so pomembni za odločanje v kazenski zadevi. Vsa nadaljnja operativno-taktična in preiskovalna dejanja temeljijo na ugotovitvah ogleda (Maver, 2004).

Oglede krajev kaznivih dejanj naj bi po določilih Zakona o kazenskem postopku (2012) vodil preiskovalni sodnik, ki se za svojo udeležbo pri vodenju ogleda odloči na podlagi vrste kaznivega dejanja in vsebine prvih obvestil. Prva obvestila vedno zberejo policisti in kriminalisti, ki kraj dejanja tudi zavarujejo. V praksi večino ogledov opravijo kriminalisti in policisti, ki so zanje ustrezno strokovno usposobljeni in opremljeni.

Oglede zahtevnejših kaznivih dejanj opravljajo kriminalistični tehniki in strokovnjaki Nacionalnega forenzičnega laboratorija. Po potrebi jim pomoč pri ogledih na kraju ali kasnejših preiskavah nudijo tudi izvedenci sodne stroke. Uspešna raziskanost kaznivih dejanj in odkritje storilcev temeljita na pozornosti in znanju preiskovalcev, njihovem pazljivem iskanju sledov in natančnem zapisovanju ugotovljenih dejstev. Samo na ta način lahko pridobljeni in ustrezno zavarovani sledovi v kasnejšem kazenskem postopku služijo za dokazovanje krivde na glavni obravnavi. Če preiskovalci ogled opravijo nepopolno in površno in ugotovljenih sledov ne zavarujejo in dokumentirajo v skladu z veljavno zakonodajo, jih kasneje ni mogoče uporabiti v kazenskem postopku. Kraj kaznivega dejanja je tako vir materialnih dokazov za odločanje v kazenski zadevi oziroma kraj, kjer je storilec deloval in kjer so nastale spremembe v povezavi z njim in kaznivim dejanjem. Ogled kraja kaznivega dejanja se največkrat opravlja takoj po sprejetem obvestilu oškodovanca, lahko pa se opravi tudi med kasnejšo preiskavo, če posledice dejanja niso ugotovljene v predkazenskem postopku ali med glavno obravnavo in če glede na pridobljene izjave oškodovancev, prič ali izvedencev pride do nejasnosti ali novih dejstev. Pomembno je, da se kraj dejanja ustrezno zavaruje in prepreči dostop nepooblaščenim osebam in uničenje ali poškodovanje sledov. Vse spremembe, ki zaradi nudenja prve pomoči ali drugega interventnega posredovanja ustreznih služb nastanejo na kraju in jih ni mogoče preprečiti ali omejiti, je treba ugotoviti in ustrezno dokumentirati.

2.1 Pravna podlaga za opravljanje ogledov krajev kaznivih dejanj

Zakon o kazenskem postopku (ZKP) v 245. členu določa, da se ogled opravi, kadar je za ugotovitev ali razjasnitev kakšnega pomembnega dejstva v postopku potrebno neposredno opazovanje. Pristojnosti za opravljanje ogledov so določene v 2. odstavku 164. člena ZKP, ki določa, da sme ogled, če preiskovalni sodnik ne pride takoj na kraj, opraviti Policija, ki lahko dredi tudi izvedensko delo, če je to potrebno, ne sme pa opraviti obdukcije in izkopa trupla. Če preiskovalni sodnik pride na kraj kaznivega dejanja, ko Policija že opravlja ogled, lahko prevzame vodenje ogleda.

2.2 Faze ogleda kraja kaznivega dejanja

Ogled kraja kaznivega dejanja, kot prvi preiskovalni ukrep, poteka v več različnih fazah. Časovno si sledijo (Maver, 2004):

- prihod in zavarovanje kraja,
- orientacija na kraju,
- statična faza ogleda,
- dinamična faza ogleda,
- dokumentiranje.

2.2.1 Prihod in zavarovanje kraja

Prihod in zavarovanje kraja dejanja je prva faza ogleda. Od hitrega prihoda in dobrega zavarovanja kraja sta velikokrat odvisni količina in kakovost najdenih sledi, ki so kasneje pomembne za potek kazenskega postopka. Na kraj dejanja so vedno prvi napoteni uniformirani policisti, ki pridobijo prve podatke o videzu kraja dejanja, osebah na kraju, prijavitelju in žrtvah, morebitnih spremembah na kraju in pričah dejanja. V tej fazi ogleda je pomembna naloga policistov, da kraj dejanja ustrezno označijo in zavarujejo. S tem preprečijo dostop nepooblaščenim osebam in poskrbijo, da vsi predmeti ostanejo nedotaknjeni (Maver, 2004).

2.2.2 Orientacija

Po prihodu in zavarovanju kraja dejanja sledita splošna orientacija in krajši informativni razgovor z oškodovancem oziroma osebami, prisotnimi na kraju. Pridobiti je treba vse ključne informacije o kaznivem dejanju in vseh ostalih pomembnih dejstvih in okoliščinah. Policisti o prvih zbranih informacijah o kaznivem dejanju, kraju dejanja, žrtvah in ostalih pomembnih

okolihčinah obvestijo Operativno-komunikacijski center (v nadaljevanju OKC), ki glede na vrsto dejanja in njegove posledice na kraj napoti potrebno pomoč preiskovalcev Sektorja kriminalistične policije in, če je to potrebno zaradi reševanja življenja in premoženja, tudi ostale interventne službe. O kaznivem dejanju mora OKC še pred začetkom ogleda obvestiti preiskovalnega sodnika in državnega tožilca. Če ti ogled kraja dejanja odstopijo policistom, lahko slednji nadaljujejo z naslednjo statično fazo ogleda.

2.2.3 *Statična faza ogleda*

Statična faza ogleda temelji na opazovanju kraja dejanja. Preiskovalci se ne smejo ničesar dotikati in paziti, da ne uničijo najdenih sledi. V tej fazi si morajo le ogledovati prvotno, nespremenjeno stanje, ga opisati in fotografirati, snemati ali skicirati. Fiksiranje stanja, dejstev in situacije na kraju ob začetku ogleda je pomembno za morebitno kasnejšo rekonstrukcijo dejanja (Maver, 2004).

V statični fazi ogleda je zelo pomembno tudi aktivno miselno delo preiskovalcev. S pomočjo dojemanja dejstev in aktivnim logično diskurzivnim ter ustvarjalno intuitivnim mišljenjem morajo odgovoriti na ključna vprašanja. Imenujemo jih zlata vprašanja kriminalistike: kaj, kdaj, kje, kako, s čim, kdo in zakaj. V praksi to pomeni, da morajo preiskovalci ugotoviti, kaj se je zgodilo, kako je storilec prišel na kraj dejanja, kje se je gibal, čas navzočnosti storilca in čas izvršitve dejanja, sredstva in način izvršitve (modus operandi), število storilcev, motive za dejanje, pot, po kateri so zapustili kraj dejanja (prav tam).

Ugotovitve in dejstva, ki jih dobijo preiskovalci v statični fazi, so temelj za potek nadaljnje preiskave. Ta zahteva podrobnejše in zahtevnejše raziskovanje in razmišljanje o dejanju in storilcih.

2.2.4 *Dinamična faza ogleda*

V tej fazi ogleda sta pomembni dobra priprava in organizacija dela. Vodja ogleda mora najprej narediti načrt opravljanja ogleda. Na podlagi tega poda ustrezna navodila in odredi naloge. Navodila morajo biti natančna. S tem se določi odgovornost in preprečijo nejasnosti. Pomembno je, da vodja ogleda poskrbi, da oškodovanci ali druge osebe na kraju ne motijo ali ovirajo preiskovalcev.

Med ogledom kraja dejanja mora torej veljati načelo delitve dela, kar pomeni, da ima vsak, ki sodeluje pri ogledu, svoje naloge. Vodja mora imeti nadzor nad strokovnostjo in kakovostjo ogleda (Pavlič, 2002).

Bistvo dinamične faze ogleda kraja kaznivega dejanja je odkrivanje materialnih dokazov in sledi. Oglednik, kriminalistični tehnik ali policist, ki opravlja to nalogo, najdene predmete in sledi pregleda, oceni, fotografira in ustrezno zavaruje ter ustrezno pripravi za kasnejšo preiskavo v laboratoriju (Maver, 2004).

Taktike opravljanja ogleda in iskanja sledi v dinamični fazi so lahko različne. Sistematično iskanje sledi poteka po različnih metodah, ki so odvisne od teže kaznivega dejanja, velikosti kraja dejanja, vremenskih pogojev, usposobljenosti in števila preiskovalcev (National Institute of Standards and Technology: Crime scene investigation, 2013).

Med dinamično fazo ogleda je treba vse ugotovitve in dokaze zabeležiti in opisati, saj so natančni zapiski nujni za sestavo kakovostnega zapisnika o ogledu.

Iz statične faze se v dinamično nadaljuje tudi miselno delo preiskovalcev. Na podlagi najdenih sledi in dokazov ter odkritih novih dejstev se nadaljuje zbiranje obvestil in začenja preverjanje različnih domnev.

2.2.5 Dokumentiranje

Potek ogleda kraja kaznivega dejanja, vsa ugotovljena dejstva, najdene sledi in materialni dokazi se dokumentirajo v zapisnik. Zapisnik je končni rezultat ogleda. Vsi dokazi in dejstva, ki so pravno formalno zapisana v zapisniku o ogledu, imajo procesno vrednost in zakonito veljavnost (Pavlič, 2002).

Zakon o kazenskem postopku v 80. členu določa: »V zapisnik se vpiše: naslov državnega organa, pred katerim se opravlja dejanje, kraj, kjer se opravlja dejanje, dan in ura, ko se je dejanje začelo in končalo, imena in priimki navzočih z navedbo, v kakšni lastnosti so navzoči in kazenska zadeva, v kateri se opravlja dejanje. Zapisnik mora obsegati bistvene podatke o poteku in vsebini opravljenega dejanja. Vanj se vpisuje v obliki pripovedovanja le bistvena vsebina danih izpovedb in izjav. Vprašanja se vpišejo v zapisnik samo, če je potrebno, da bi se razumel odgovor, ali če to zahteva tisti, ki je postavil vprašanje. Iz zapisnika mora biti razvidno, kdo je postavil vprašanje. Če je treba, se v zapisnik dobesedno zapišeta vprašanje, ki je bilo postavljeno in odgovor nanj. Če so bili pri dejanju zaseženi predmeti ali spisi, je treba to pripomniti v zapisniku, zasežene stvari pa priključiti zapisniku ali navesti kdo jih hrani.« (Zakon o kazenskem postopku, 2012).

Zapisnik o ogledu kraja se piše v prvi osebi množine. Piše se lahko takoj na kraju kaznivega dejanja ali kasneje v uradnih prostorih policije. Vsebovati sme samo resnično ugotovljena stanja

in opazanja preiskovalcev, ne sme pa vsebovati nikakršnih domnev. Napisan mora biti na način, da ga lahko razume tudi oseba, ki ni strokovnjak. V zapisniku o ogledu morajo biti obvezno navedeni naslednji podatki: vzrok opravljanja ogleda, točen datum in ura začetka in konca ogleda, kdo je zavaroval kraj dejanja, kdo je ogled opravljal, kateri dežurni preiskovalni sodnik in državni tožilec sta bila o ogledu obveščena, ali bo preiskovalni sodnik prišel na kraj in prevzel ogled, vremenski pogoji, opis poti do kraja kaznivega dejanja in opisi vseh najdenih in zavarovanih sledi na kraju kaznivega dejanja ter podatki o tem, ali so bile sledi dokumentirane. Faza ogleda dokumentiranja sledov zajema tudi izdelavo fotoalbuma in, če je potrebno, tudi skice kraja dejanja.

2.3 Sledi

»Francoski forenzik Edmond Locard je leta 1920 objavil idejo, da »vsak stik pusti sledi«, ki je postala znana kot Locardovo načelo izmenjave. Leta 1910 je v Lyonu ustanovil prvi kriminalistični laboratorij na svetu.« (Wright, 2009).

Vsako spremembo, s katero se lahko dokaže prisotnost neke osebe na kraju kaznivega dejanja, imenujemo sled. Sledi delimo na organske ali anorganske, ki so lahko v mikro ali makro velikosti. Ne glede na izvor, obliko ali velikost sledi je pomembno, da se najdena sled ustrezno zavaruje in dokumentira. S tem sled dobi dokazno vrednost. Preiskovalci pri svojem delu na kraju kaznivega dejanja pogosto najdejo na videz lepo sled, za katero pa se kasneje izkaže, da gre za sled, ki jo je v nadaljnji forenzični obdelavi težko ovrednotiti. Če želijo, da je najdena in zavarovana sled uporabna v kasnejšem kazenskem postopku, mora sled vsebovati čim več lastnosti, na podlagi katerih se bo lahko identificiralo storilca in se mu dokazalo storitev kaznivega dejanja. Pri izzivanju in odkrivanju nevidnih sledi sta potrebni velika pazljivost in natančnost, da se sledi ne uničijo. Poznane so različne tehnike, s katerimi se lahko nevidne sledi naredo vidne in uporabne. Ločimo neposredne in posredne sledi. Neposredne sledi so slina, papilarne linije, kri, dlake in lasje, ki so neposredno vezane na povzročitelja sledi. Posredne sledi so sledi obuvala, vlomilskega orodja, rokavice in ostali predmeti, ki so s storilcem povezane le posredno, zato se mora zanje zagotoviti procesno vrednost. Te sledi je treba opredeliti, zavarovati, označiti in dokumentirati (Pavlič, 2002).

Količina in kakovost najdenih sledi na kraju kaznivega dejanja sta odvisni od strokovnega znanja, usposobljenosti, natančnosti, motiviranosti in tehnične opremljenosti preiskovalcev.

2.3.1 Mehanske sledi

Mehanske sledi nastanejo ob močnem medsebojnem stiku dveh površin. Te sledi imajo visoko identifikacijsko vrednost. Mehanska sled se lahko pojavlja v obliki zdrsnine, vtisnine, preščipnine ali prereznine. Poimenovanje mehanskih sledi nam pove, katera vrsta orodja je bila uporabljena pri kaznivem dejanju (Maver, 2004).

Sledi, ki nastanejo pri stiku z vlomilskim orodjem, se lahko uspešno identificirajo samo na podlagi primerjave najdenega ali zaseženega odtisa vlomilskega orodja. Pri tem je pomembno, da na kraju vloma vlomilsko orodje pusti najmanj dve specifični sledi. V primeru naviranja vrat ali oken je to širina orodja in neka specifična lastnost, ki nedvomno potrdi identifikacijo vlomilskega orodja. Vlomilci pri vlomih na vzvod vlomilsko orodje vstavijo med krilo in okvir vrat ali oken in jih s silo telesa odprejo. Na tem mestu nastane odtis orodja, ki se mora zavarovati. Pred zavarovanjem je treba najprej preveriti, ali je sled uporabna za nadaljnjo preiskavo. Sled se zavaruje na silikonsko pasto v debelini 2–3 milimetre. Po nanosu paste se to z leseno palčko rahlo vtre v sled, nato pa se na silikonsko pasto pritisne papir s podatki o sledi. Pravilno zavarovana sled orodja se mora posušiti, fotografirati in previdno odstraniti z okvirja oken ali vrat. Sled se shrani v trdno kartonsko ali plastično embalažo ter pošlje v nadaljnjo preiskavo na Oddelek kriminalistične tehnike (v nadaljevanju OKT).

Pri vlomih v stanovanjske hiše je pogost način vlamljanja tudi z lomljenjem zunanjega dela cilindričnega vložka ključavnice. Vlomilci s primernim orodjem in s silo telesa odlomijo zunanji del cilindričnega vložka. Na ta način lahko skozi nastalo odprtino v ključavnici jeziček premaknejo v položaj odklenjeno in tako vstopijo v prostor. Na cilindričnem vložku zaradi delovanja sile trenja vedno nastane odtis oziroma sled vlomilskega orodja. Zavarovanje cilindričnega vložka je lahko zelo pomembno pri odkrivanju storilcev kaznivih dejanj. Zavarovati je treba oba dela odlomljenega cilindričnega vložka, skupaj z originalnim ključem. V praksi se pogosto dogaja, da vlomilci odlomljenih zunanjih delov cilindričnih ključavnic ne pustijo na kraju dejanja ali bližnji okolici. V takšnih primerih se zavarujeta samo najdeni del in originalni ključ. Najdeni cilindrični vložki se ustrezno označijo, fotografirajo ob merilu in z lateks rokavicami zavarujejo v papirnato ovojnico ter pošljejo v nadaljnjo preiskavo na OKT.

Pogosta tarča vlomilcev so tudi kletni prostori v večstanovanjskih zgradbah, ki so zaklenjeni s ključavnicami obešankami. Te vlomilci s primernim orodjem preščipnejo v predelu loka ključavnice. Na loku pri tem zaradi delovanja sile orodja nastane odtis. Na podlagi odtisa se lahko naredi primerjava in v primeru najdbe ali zasega tudi identifikacija vlomilskega orodja.

Če se na kraju najmeta oba dela ključavnice, se ustrezno označita, fotografirata ob merilu in zavarujeta v papirnato ovojnico ter pošljeta na OKT.

2.3.2 Sledi delcev barve

Pri kaznivem dejanju vlomov v objekte, kjer se kot način storitve uporabi vzvod z orodjem, se na mestu poškodbe oken ali vrat lahko najdejo sledi odlučene barve z vlomilkega orodja. Delci te odlučene barve se med dinamično fazo ogleda kaznivega dejanja zavarujejo. Najdeni delci barve se najprej označijo s številko sledi in fotografirajo, nato pa s čisto pinceto zavarujejo v bel papir, ki se zloži v zgibanko. V primeru, da sledi ni mogoče prijeti s pinceto, se jo z nosilca odstrani s pomočjo čistega skalpela. Sled barve se nikoli ne zavaruje na lepilne trakove. Zgibanka se zalepi in vloži v papirnato ovojnico ter opremljeno s potrebnimi podatki pošlje na OKT.

2.3.3 Sledi obuval

Sledi obuval se najdejo praktično pri vseh ogledih kaznivih dejanj. Največji pomen se jim pripisuje pri preiskovanju kaznivih dejanj premoženjske kriminalitete, kot so vlomi, ropi, tatvine, ter pri krvnih deliktih. Na podlagi sledi obuval se lahko pridobi veliko informacij o storilcu in načinu storitve kaznivega dejanja. S sledmi se dokazuje storilčeva navzočnost na kraju kaznivega dejanja v kritičnem času. Zavarovane sledi obuval predstavljajo najštevilčnejše zavarovane sledi na krajih kaznivih dejanj. Glavni namen preiskav sledi obuval je ugotoviti, ali so zavarovane sledi s kraja kaznivega dejanja primerljive oziroma identične odtisom obuval, ki so zasežena pri osumljencih. Vsako obualo ima namreč določene značilnosti na podplatu, ki so lastne samo posameznemu obuvalu. To so razne poškodbe različnih oblik in velikosti, ki nastanejo na podplatu zaradi fizičnega stika s podlago. Te pridobljene značilnosti obuvala imenujemo individualne značilnosti. Oblika teh značilnosti se prenese na podlago, na kateri obuvala pustijo sledi in so zato zelo pomembne v procesu identifikacije spornega obuvala. Na ta način se loči posamezno obualo od vseh ostalih. Strokovnjak v izvedenskem mnenju napiše rezultat primerjave med zavarovano sledjo obuvala, ki je bila najdena na kraju, in zaseženim obuvalom osumljenca (Maver, 2004).

Sledi obuval se iščejo z vizualnim pregledom prostora, po katerem je hodil storilec. Preiskovalci si med iskanjem sledi obuval pomagajo z umetnim virom svetlobe in zatemnitvijo prostora. Pri tem je pomembno, da se preiskovalci, če je to mogoče, gibljejo po skrajnih robovih prostora. S takšnim načinom gibanja po prostoru ne uničijo morebitnih sledi. Najdene sledi, ki so primerne za zavarovanje, se označijo, fotografirajo ob merilu in zavarujejo na črno ali belo

daktiloskopsko folijo. Daktiloskopska folija se pri zavarovanju previdno položi na sled. S tem se sled prenese na folijo. Kasnejše premikanje ni priporočeno, saj se sled lahko uniči. Daktiloskopska folija se nato previdno odstrani in na stran z zavarovano sledjo prilepi prozorna zaščitna folija. Na hrbtno stran folije se nato napišejo številka zavarovane sledi, položaj sledi v prostoru, datum zavarovanja, podatki o oškodovancu in kaznivem dejanju ter osebi, ki je sled zavarovala. Hrbtna stran folije z napisanimi podatki se na mestu zavarovanja fotografira. Daktiloskopska folija se v papirnati ovojnici pošlje v nadaljnjo preiskavo na OKT.

Sledi obuval imajo lahko veliko dokazno in procesno vrednost. Dokaz za to je nedvomno v javnosti zelo znan primer štirikratnega umora v Tekačevem leta 1997. Preiskovalci so na kraju kaznivega dejanja našli malo sledi. V ilovici so našli odtis obuvala, na podlagi katerega so naredili mavčni odlitek. V hiši na tleh so našli raztresene papirje, ki so jih obdelali s sredstvom za razkrivanje prstnih odtisov in namesto sledi papilarnih linij odkrili odtis enakega obuvala kot v ilovici, vendar z druge noge. Na podlagi tega so ugotovili, da gre za športne copate enake znamke, kot so jih našli pri osumljencu. Sledi obuval so postale kronski dokaz na vseh nadaljnjih sojenjih (Utenkar, 4.3.2017).

2.3.4 Sledi papilarnih linij

Sledi papilarnih linij ali sledi prstnih odtisov, kot jih pogosto imenujemo, so zelo tipičen, sprejemljiv in zanesljiv element identifikacijske metode. Kožne reliefe prstov, dlani in stopal proučuje veda, ki se imenuje daktiloskopija. Daktiloskopija je zasnovana na dveh dejstvih, ki imata identifikacijsko vrednost. Prvo dejstvo je, da ne obstajata dve osebi s popolnoma enakimi prstnimi odtisi in drugo, da se prstni odtisi, razen po velikosti, od rojstva do smrti ne spreminjajo. Naloge daktiloskopije so: registracija storilcev kaznivih dejanj po prstnih odtisih, ugotavljanje istovetnosti storilcev, ki so brez dokumentov ali so ti lažni, ugotavljanje istovetnosti mrtvih oseb, potrjevanje identitete, ugotavljanje storilcev kaznivih dejanj po prstnih odtisih in dokazovanje navzočnosti storilcev na kraju kaznivih dejanj, razvrščanje in klasificiranje odtisov (Maver, 2004).

Prstne odtise so poznali že v prazgodovini. Prstne odtise na pečatih pogodb so med letom 1955 in 1913 pred našim štetjem uporabljali v Babilonu. V 12. stoletju je kitajski romanopisec prvi opozoril na zvezo med prstnimi odtisi in identifikacijo kriminalcev. Leta 1686 so za preiskave papilarnih linij prvič uporabili mikroskop. Leta 1880 je Henry Faulds dokazal, da je prstni odtis edinstven in potrdil njegovo identifikacijsko vrednost. Scotland Yard je leta 1901 naredil prvi klasifikacijski sistem prstnih odtisov. Zgodovinski mejnik identifikacije prstnih odtisov se je

zgodil v letih 1911 in 1912, ko je Edmond Locart določil minimalno število individualnih značilnosti, ki so potrebne za prstno identifikacijo. Locart je utemeljitelj dokaznih vrednosti prstnih odtisov (prav tam).

Na krajih kaznivih dejanj storilci ob dotikanju in prijemanju različnih površin puščajo sledi papilarnih linij, s katerimi se lahko dokaže storilčeva navzočnost na kraju dejanja. Za identifikacijo osebe se mora sled papilarnih linij ujemati vsaj v osmih morfoloških značilnostih. Papilarna linija je primerna za zavarovanje samo v primeru, če se na njej vidi vsaj ena papilarna linija. Uporabnost zavarovane papilarne linije pa se ugotovi med kasnejšim pregledom na OKT. Pri iskanju sledi papilarnih linij je pomembno, da se prostor najprej primerno osvetli in vizualno pregleda vse gladke površine. Če se najde sled, ki je dobro vidna in primerna za zavarovanje, se označi, fotografira ter zavaruje na daktiloskopsko folijo. Zavarovana sled se opremi s potrebnimi podatki. Če so sledi nevidne oziroma slabo vidne, se izzovejo z ustreznim daktiloskopskim praškom in šele nato zavarujejo na ustrezno daktiloskopsko folijo. Pri tem je pomembno, da se na sled ne nanese preveč daktiloskopskega praška, saj se daktiloskopske linije s tem lahko zabrišejo. Izbira vrste praška, čopiča in folije je odvisna od vidnosti sledi in podlage, na kateri se nahaja. Zavarovana sled se v papirnati ovojnici pošlje na OKT.

2.3.5 Biološke sledi

Biološke sledi so neposredne sledi, ki se nahajajo na različnih mestih in pri različnih vrstah kaznivih dejanj. Na podlagi teh sledi se lahko identificira storilec kaznivega dejanja ali se neposredno poveže s krajem in ugotovi potek dogodkov. Biološke sledi so lahko človeškega, živalskega ali rastlinskega izvora, vendar se v ožjem smislu nanašajo na sledi človeškega izvora. Delimo jih lahko na tiste, ki vsebujejo genetski material deoksiribonukleinsko kislino – DNK ali ne. DNK se nahaja v krvi, spermi, laseh in dlakah s korenino, slini, urinu ali izbruhku in ostalih tkivih in celicah z jedrom. DNK se ne more izolirati iz človeških izločkov, ki nimajo celic z jedrom. To so serum krvi, solze in znoj. Pri zavarovanju bioloških sledi je torej pomembno, da preiskovalec ve, iz katere sledi je mogoče opraviti analizo DNK in kako se posamezna sled ali predmet zavaruje, da se sledi ne kontaminirajo in razgradijo (Maver, 2004).

Pri zavarovanju bioloških sledi je pomembno, da se postopek izvede s sterilnimi zaščitnimi rokavicami in zaščitno obrazno masko. Če se biološka sled zavaruje brez obrazne maske, je zelo pomembno, da preiskovalec pri tem ne govori. Za zavarovanje se uporabi komplet za zavarovanje bioloških sledi, ki ga sestavljajo kartonska škatlica, rdeče pečatne nalepke, plastična kapsula s sterilno vodo in sterilni vatirani palčki. Sled se pred zavarovanjem označi s

številko in fotografira ob merilu. V primeru zasušene biološke sledi se na sterilno vatirano palčko nanese sterilna tekočina. S palčko se kroži po sledi, nato pa se postopek ponovi z drugo suho palčko. Pri svežih sledih palčk ni treba omočiti. Palčki z zavarovano sledjo se vstavita v predrti luknjici v kartonski škatli. Škatlica se zloži ter zapečati s tremi pečatnimi nalepkami. Na škatlico se vpišejo vsi zahtevani podatki. Zavarovana sled se pošlje na OKT.

Sled za biološko preiskavo lahko predstavlja tudi določen predmet, ki je nosilec bioloških sledi. Pogosto je to predmet, ki ga je uporabljal storilec in ga odvrigel v bližini kraja dejanja. To je lahko različno ročno orodje, kot so izvijač, nož, montirna palica, steklenica, kozarec, cigaretni ogorek ali odvržene vlomilske rokavice. Pri zavarovanju teh predmetov je zelo pomembno, da se preiskovalci površin predmeta, s katerih se bodo odvzeli vzorci za preiskave, ne dotikajo niti s sterilnimi rokavicami. Predmet se najprej označi s številko in fotografira ob merilu, nato se zavaruje v papirnato vrečko ali kartonsko embalažo, na kateri so vsi potrebni podatki. Zavarovana sled se pošlje na OKT, spremni dokument pa mora vsebovati opis okoliščin, v katerih je bila sled najdena in zavarovana.

2.3.6 Sledi stekla

Pri kaznivih dejanjih vlomov v objekte ali vozila se kot način storitve pogosto pojavlja vlom z razbitjem stekla. Storilec s predmetom ali telesom razbije steklo na oknu ali vratih in na ta način vstopi v prostor. Pri ogledu kraja takšnega kaznivega dejanja je treba zavarovati delčke razbitega stekla. Zavarovani delci lahko v nadaljevanju preiskave služijo za povezavo kraja dejanja z osumljencem. Pred zavarovanjem stekla je treba okolico natančno pregledati, saj se pri pregledu lahko najdejo tudi sledi krvi, papilarnih linij ali vlaken z oblačil storilca. Delčki stekla se vedno zavarujejo z okvirja oken ali vrat in nikoli s tal. Delci stekla se označijo in fotografirajo ob merilu. V nadaljnjo preiskavo se pošljejo delci stekla, zavarovani v primerni plastični embalaži, ki mora biti opremljena z ustreznimi podatki. Zavarovanje stekla je pomembno, ker lahko delčki razbitega stekla ostanejo tudi na osumljenčevih oblačilih, laseh ali obutvi. Sporni delčki stekla, ki so najdeni na osumljenčevih oblačilih ali obutvi, se v nadaljnji preiskavi primerjajo z zavarovanim steklom in tako se dokaže storilčeva prisotnost na kraju dejanja. Zelo pomemben je tudi čas pridobitve spornega dokaznega materiala. Čim krajši je čas med storitvijo kaznivega dejanja in prijetjem osumljenca, toliko večja je možnost, da se na laseh, oblačilih ali v čevljih osumljenca najdejo sporni delčki stekla. O zavarovanih delčkih stekla se mora že na kraju izpolniti tudi poseben obrazec, ki vsebuje vse pomembne podatke in posebnosti o kraju najdbe sledov stekla.

3 KRIMINALISTIČNA TEHNIKA

Kriminalistična tehnika je del kriminalistike. Preiskuje sledi, ki so najdene na krajih kaznivih dejanj ali so z njimi povezane. Namen kriminalistične tehnike je iz pridobljenih sledi narediti kakršni koli tehnični dokaz, ki se lahko uporabi v kazenskem postopku. Pri svojem delovanju uporablja metode naravoslovnih znanosti. Preiskava zavarovanih sledi mora biti opravljena čim hitreje. Rezultati preiskave morajo biti pregledni, natančni, razumljivi in nedvoumni (Maver, 2004).

Vsaka policijska uprava v Republiki Sloveniji ima Oddelek kriminalistične tehnike, ki deluje v okviru Sektorja kriminalistične policije. Na oddelkih so zaposleni kriminalistični tehniki.

Kriminalistični tehniki so strokovnjaki, ki z ustreznimi tehničnimi pripomočki in metodami iščejo, zavarujejo, dokumentirajo in vrednotijo materialne dokaze s kraja kaznivega dejanja (Pavlič, 2002).

Tehniki se večinoma ukvarjajo z ogledi krajev hujših kaznivih dejanj in nadaljnjimi obdelavami pridobljenih kriminalistično-tehničnih dokazov. Za opravljanje ogledov in obdelavo pridobljenih sledi so posebej izobraženi, usposobljeni in opremljeni. Pomoč pri ogledih nudijo tudi pri obravnavanju ostalih kaznivih dejanj, ki jih obravnavajo lokalne policijske postaje, saj ima večina policistov v patruljah in lokalnih kriminalistov le osnovno znanje kriminalistične tehnike. Kriminalistični tehniki vse materialne sledi najprej pregledajo in ovrednotijo, nato jih ustrezno dokumentirajo in zavarujejo ter po potrebi pošljejo v nadaljnjo preiskavo v Nacionalni forenzični laboratorij.

3.1 Statistični podatki kriminalističnih opravil v Republiki Sloveniji

Tabela 1 prikazuje statistične podatke o številu vseh kaznivih dejanj in številu preiskanih kaznivih dejanj v Republiki Sloveniji med leti 2013 in 2016. Iz tabele je razvidno, da je število odkritih kaznivih dejanj vsako leto nižje. Leta 2013 je bilo zabeleženih 93.833 kaznivih dejanj, leta 2016 pa 61.574 kaznivih dejanj. Med letom 2013 in 2014 je bil upad števila kaznivih dejanj 6,8 %. Med letom 2014 in 2015 je bil upad števila kaznivih dejanj največji, to je za 21,3 %. Med letom 2015 in 2016 pa je bil upad 10,5 %. Delež preiskanoosti kaznivih dejanj se v zadnjih štirih letih giblje med 47,2 % in 52 %.

Tabela 1: Statistični podatki preiskovanja kaznivih dejanj

Število kaznivih dejanj	2013	2014	2015	2016
Število vseh kaznivih dejanj	93.833	87.474	68.810	61.574
Število preiskanih kaznivih dejanj	44.260	45.310	35.780	29.759
Delež preiskanih kaznivih dejanj (v %)	47,2	51,8	52,0	48,3

Vir: (Ministrstvo za notranje zadeve: Policija, 2016)

V tabeli 2 je prikazano število opravljenih ogledov kraja kaznivega dejanja med leti 2013 in 2016. Med leti 2013 in 2014 se je število ogledov kaznivih dejanj zmanjšalo za 15 %. Med leti 2014 in 2015 pa je bil upad števila ogledov največji, to je 14,2 %. Med leti 2015 in 2016 pa se je število ogledov krajev kaznivega dejanja povečalo za 3,2 %.

Če povzamemo statistične podatke iz tabele 1 in tabele 2, lahko ugotovimo, da je bilo leta 2013 število kaznivih dejanj največje. Preiskanih je bila nekaj manj kot polovica vseh kaznivih dejanj. Ogledi krajev kaznivih dejanj so bili opravljeni v 23 % vseh prijavljenih kaznivih dejanj. Leta 2014 se je število kaznivih dejanj nekoliko zmanjšalo, delež preiskanosti se je povečal na več kot polovico, delež ogledov krajev pa se je zmanjšal za 2 %. Leta 2015 je zabeležen ponoven upad števila kaznivih dejanj. Delež preiskanih kaznivih dejanj v tem letu je znašal 52 %. Pri 23 % kaznivih dejanj je bil opravljen tudi ogled kraja kaznivega dejanja. Leta 2016 je zabeleženih najmanj kaznivih dejanj. Delež preiskanosti se je zmanjšal na manj kot 50 %. Delež kaznivih dejanj, pri katerih je bil opravljen ogled kraja, pa se je povečal. V letu 2016 je bilo opravljenih 16.491 ogledov krajev kaznivih dejanj, kar predstavlja 27 % vseh prijavljenih kaznivih dejanj. Iz teh statističnih podatkov lahko sklepamo, da je delež kaznivih dejanj, pri katerih je bil opravljen ogled, zelo nizek.

Tabela 2: Število ogledov krajev kaznivih dejanj

Preiskovalno dejanje	2013	2014	2015	2016
Število ogledov kraja kaznivega dejanja	21.889	18.602	15.978	16.491

Vir: (Ministrstvo za notranje zadeve: Policija, 2016)

Tabela 3 prikazuje najpogostejše sledi, zavarovane na kraju kaznivega dejanja vloma, ki so bile poslone v nadaljnjo preiskavo na oddelke za kriminalistično tehniko. Iz tabele je razvidno, da največji delež zavarovanih sledi, ki so bile poslone v nadaljnjo preiskavo, predstavljajo sledi obuval. Sledijo preiskave bioloških sledi (DNK), sledi papilarnih linij, orodja, ključavnic in stekla. Najmanjši delež preiskovanih sledi predstavljajo sledi barv in lakov. Število zaprosil za preiskavo sledi ključavnic in bioloških sledi se je med leti 2013 in 2016 zmanjšalo, število ostalih sledi pa se je povečalo.

Leta 2013 je bilo skupno število najpogostejše zavarovanih sledi na krajih kaznivih dejanj vlomov, ki so bile poslone v nadaljnje preiskave na oddelke za kriminalistično tehniko policijskih uprav v Sloveniji, 8.556. Leta 2014 je bilo vseh zavarovanih sledi 7.556, leta 2015 7.700 in leta 2016 8.449.

Čeprav se je število kaznivih dejanj vlomov med leti 2013 in 2016 zmanjševalo, iz statističnih podatkov lahko ugotovimo, da se je število zaprosil za preiskave sledi, ki so bile zavarovane med ogledi krajev kaznivih dejanj, povečevalo. Iz tega lahko sklepamo, da preiskovalci med ogledom krajev najpogostejše odkrijejo in uspešno zavarujejo prav sledi obuval. V vseh letih zavarovane sledi obuval predstavljajo 30 % delež vseh sledi, ki so bile najdene in zavarovane na krajih vlomov.

Tabela 3: Zaprosila za preiskave na OKT

Predmet preiskav	Število zadev			
	2013	2014	2015	2016
Sledi obuval	2.558	2.492	2.521	2.856
Sledi papilarnih linij	1.884	1.567	1.541	1.585
Barve, laki	244	226	214	246
Sled orodja	483	443	519	547
Steklo	304	297	329	389
Ključavnice	666	578	483	493
DNK	2.426	1.953	2.093	2.333

Vir: (Ministrstvo za notranje zadeve: Policija, 2016)

4 VLOMI

Vlomi so dejanja z znamenji nasilja (nedotakljivost prostora) in premoženjski delikti. Večina vlomov se zgodi, ko oškodovanci niso prisotni. Navzočnost oškodovancev v času kaznivega dejanja je dejavnik tveganja za dodatno nasilje. Okoli tretjina vlomov je storjena s silo (Meško, 2006).

Za vlome je značilno, da morajo storilci za vstop v prostor premagati določeno oviro. Oviro pri tem lahko predstavljajo zaprti prostori, zaprte omare ali blagajne in podobno. Vlomilci vlome izvajajo na različne načine, najpogosteje z nasilnim odpiranjem vrat in oken. To storijo z nasilnim odpiranjem ključavnic, razbitjem vratnega krila ali okenskega stekla, dvigom vrat ali okenskih okvirjev s tečajev, izrezom luknje v vrata ali okensko šipo in podobnim. Vlomilci verjamejo, da se z vidika razmerja med tveganjem in pričakovanimi koristmi vlomi najbolj izplačajo. Pri vlomih se storilci in žrtve v večini primerov ne srečajo. To onemogoča morebitno prepoznavo storilcev (Dvoršek, 2008).

4.1 *Vlomi v stanovanjske hiše*

V Sloveniji so vlomi v stanovanjske hiše pogosti. Vlomilci raje izberejo stanovanjske hiše, kjer je za kaznivo dejanje manj ovir, tveganje za odkritje storilcev pa je manjše. Pri vlomih v hiše se načini in mesta nasilnega vstopa razlikujejo. Za naše okolje je značilna razpršena poselitev. Prevladujejo enostanovanjske hiše, ki so najbolj pogoste tarče vlomilcev. V enostanovanjskih hišah je manj možnosti, da jih ob odsotnosti stanovalcev zalotijo sosede. Stanovanjske hiše imajo več vrat, oken in balkonov, ki so najpogostejša mesta vloma. Vlomi so pogostejši v nočnem času in poletnih mesecih, ko so stanovalci na dopustu.

Vlomilci stanovanjske hiše kot objekte napada izbirajo priložnostno ali načrtovano. Priložnostno pomeni, da so vlomilci dobili podatek, da je določena hiša, v kateri se nahaja zanimiv vlomilski plen, trenutno prazna. Za te vlomilce je značilno, da način vstopa v objekt prilagodijo trenutnim razmeram. Pri načrtovanih vlomih pa je značilen preudaren izbor. Ta zajema priprave na vlom, zbiranje podatkov o objektu in morebitnih alarmnih napravah, stanovalcih in njihovem premoženju ter neposredni okolici. Hiše opazujejo in se za vlom odločijo na podlagi različnih razlogov. Pogosto so to luksuzni videz hiše in okolice, odsotnost alarmnih sistemov, možnost neopaznega dostopa, nizka frekvenca ljudi v bližini, možnost hitrega umika z vozilom in drugo (Dvoršek, 2008).

4.2 Vlomilci

Za storilce kaznivih dejanj vlomov so značilni številčnost, povratništvo, dobra organiziranost in veliko sivo polje kriminalitete, kar pomeni velik del neraziskane odkrite kriminalitete. Vlomilci so vedno bolj usposobljeni, opremljeni, predrzni in nasilni. Vlome v stanovanjske hiše izvajajo tako profesionalni storilci in združbe kot tudi amaterski vlomilci. Profesionalni vlomilci delujejo samostojno ali v organiziranih združbah. Ti storilci so dobro usposobljeni, organizirani in imajo zagotovljeno mrežo za preprodajo vlomilskega plena. V zadnjem času se poleg domačih storilcev pojavljajo tudi tranzitne skupine storilcev iz tujine. Zanje je značilno, da izbirajo kraje ob prometnih cestah in avtocestah, iz katerih je možen hiter umik, saj po storjenem kaznivem dejanju takoj zapustijo državo. Raziskanost teh vlomov je zato nizka. Amaterski storilci so priložnostni vlomilci. Najpogosteje so to odvisniki od drog, mladoletniki in posamezniki, ki iz različnih vzrokov zapadejo v finančne težave.

Ob vlomih storilci poleg denarja odnašajo tudi druge predmete, za katere imajo zagotovljene možnosti odkupa. Najlažje unovčijo zlate predmete in nakit ter posamezne elektronske naprave. Najbolj zaželen je denar, ker nima individualnih karakteristik. Vendar je gotovine v stanovanjih vedno manj, saj prevladuje negotovinsko poslovanje (Dvoršek, 2008).

4.3 Žrtve kaznivih dejanj vlomov

Veda, ki se ukvarja s proučevanjem žrtev, vzrokov in posledic kaznivih dejanj, je viktimologija. Njeni začetki segajo v štirideseta in petdeseta leta 20. stoletja, kot samostojna veda pa se je izoblikovala v sedemdesetih letih. Na njen razvoj je močno vplivalo družbeno raziskovanje posledic kaznivih dejanj. Žrtev kaznivega dejanja je oseba, ki je z viktimizacijo prizadeta, poškodovana ali oškodovana. Pri opredelitvi pojma žrtev moramo vedno odgovoriti na vprašanje, žrtev koga ali česa je. V sodnih postopkih se žrtev običajno imenuje oškodovanec kaznivega dejanja. Viktimizacija pomeni oškodovanje. To je proces, dejanje ali dogodek, ki oškoduje ali poškoduje žrtev. Viktimizacijo lahko opredelimo kot kriminalno, kadar je storjena s kaznivim dejanjem ali nekriminalno, kadar dogodek, ki povzroči, da nekdo postane žrtev, ni posledica kriminalnega dejanja (Šelih, A. in Filipčič, K. (ur), 2015).

Viktimologija kot znanstvena veda proučuje žrtve kaznivih dejanj in vsebuje več različnih področij. To so izvajanje različnih študij o viktimizaciji, ugotavljanje škode, povzročene z viktimizacijo, ugotavljanje viktimizacijskega tveganja, proučevanje žrtve in njene nagnjenosti k viktimizaciji ter pomoč in svetovanje žrtvam kaznivih dejanj (Meško, 1998).

Izsledki različnih študij, opravljenih na podlagi razgovorov z osebami, ki so prijavile vlome, kažejo, da večine žrtev kaznivega dejanja vloma v tem času ni bilo doma. Zelo majhen odstotek teh žrtev se je s storilci srečal iz oči v oči, stik pa je bil večinoma hiter in nenasilen. Iskanje razumnih razlag spada med prve tipične odzive po zaznavi vloma. Večina žrtev običajno išče druge možne razlage za razdejanje v stanovanju in šele nato pomisli na vlom. Ko se zavejo dejanskega stanja, pa sledijo občutki vznemirjenosti, jeze in razočaranja. Vlom in s tem povezana izkušnja viktimizacije pri žrtvah pustita dolgoročne občutke ogroženosti in zmanjšanja osebne varnosti. Veliko žrtev pogosto razmišlja, kdaj bodo postali žrtev naslednjega vloma. Pri marsikateri žrtvi se pojavljajo težave s spanjem in različne zdravstvene težave (prav tam).

Večini žrtev kaznivega dejanja vloma prvi stik z drugimi osebami predstavlja stik s policisti, ki se odzovejo njihovemu klicu. Običajno žrtvam vlom v njihovo stanovanje ali stanovanjsko hišo predstavlja stresen dogodek, na katerega se odzovejo različno. Od policistov imajo različna pričakovanja in potrebe. Nekatere žrtve vlome prijavljajo zgolj zaradi kasnejših premoženjsko-pravnih zahtevkov pri zavarovalnicah in od policistov potrebujejo le uraden zapisnik. Druge žrtve pa se na vlom odzovejo precej bolj čustveno. Dogodek jih prizadene, saj je popolni tujec hodil po njihovem domu, ki naj bi bil nedotakljiv, in brskal po njihovih najbolj intimnih stvareh. Ukradena lastnina ima za žrtev lahko poleg premoženjske škode tudi veliko čustveno in spominsko izgubo. Vlomilski plen je pogosto družinski nakit, ki je za žrtve neprecenljiv. Policisti se morajo zato zavedati, da so žrtve prestrašene, razočarane, žalostne in pogosto tudi zmedene. Poleg uradnih opravil, ki jih policisti opravijo na kraju kaznivega dejanja, je zato pomembno, da žrtvam, če to potrebujejo in želijo, nudijo tudi pomoč pri odpravi materialne škode na objektu in v okviru svojih sposobnosti in znanja viktimologije tudi moralno podporo.

4.4 Ogled kraja kaznivega dejanja vloma

Za preiskovanje kaznivih dejanj vlomov je pomembno dejstvo, da na podlagi motiva, ki je sicer skoraj vedno poznan, ne moremo določiti možnih osumljencev. Največ kriminalistično pomembnih informacij tako lahko odkrijemo prav z ogledom. Pri vlomih morajo storilci za vstop v določen objekt premagati različne ovire, pri tem pa puščajo različne materialne sledi. Pred ogledom je tako treba zavarovati dovolj široko območje in preiskati mesta, na katerih so se storilci nahajali. Na teh mestih lahko najdemo sledi obuval, cigaretne ogorke, odvržene dele cilindričnih ključavnic in ključavnic obešank ali vlomilsko orodje. Ogled kraja vloma v širšem

pomenu zajema poleg ogleda kraja kaznivega dejanja in tudi njegove bližnje okolice (Dvoršek, 2008).

Vsako človekovo dejanje za seboj pusti neko sled oziroma spremembo. Na kraju kaznivega dejanja vlomilci pogosto puščajo sledi, ki so lahko pomembne za preiskovalce, saj lahko na podlagi sledi ugotovijo potek kaznivega dejanja. V kriminalistiki so sledi definirane kot nevidne in vidne spremembe, ki jih povzroči človek ali predmet pri izvršitvi kaznivega dejanja (Maver, 2004).

Bistveni namen opravljanja ogleda kraja kaznivega dejanja je odkriti in ustrezno zavarovati sledi, ki predstavljajo materialne dokaze, na podlagi katerih lahko izsledimo storilca. Poleg iskanja dokazov na kraju si morajo preiskovalci med ogledom ustvariti tudi miselno rekonstrukcijo poteka vloma in gibanja storilca na kraju. Kakovost ogleda je zelo odvisna od natančnosti, doslednosti, motiviranosti, tehnične opremljenosti in izkušenosti preiskovalca.

Kriminalistične informacije in sledi, ki jih najdemo ob ogledu kraja vloma, lahko razdelimo na tri skupine:

- kriminalistične informacije, povezane z načinom vloma (modus operandi);
- kriminalistične informacije, ki kažejo na okoliščine vloma z vidika storilca in njegovih znanj in spretnosti (znanje, spretnosti, poznavanje sistema varovanja objekta);
- kriminalistične informacije, ki kažejo na prisotnost storilca pred vstopom v objekt, prisotnost v prostorih med vlomom in zapuščanjem kraja dejanja (sledovi obuval, prstni odtisi in odtisi dlani, mikrosledi).

Posamezne informacije, ki jih dobimo z ogledom, imajo različno dokazno vrednost. Največjo vrednost imajo sledi, ki omogočajo neposredno identifikacijo vlomilca z biološkimi sledovi ali sledovi prstnih odtisov in dlani. Ostale najdene sledi, kot so sledi vlomilskega orodja, sledi obuval in mikrosledi, pomenijo pomembno osnovo za nadaljnje zbiranje obvestil pri raziskovanju kaznivega dejanja (Dvoršek, 2008).

Sledi se na krajih kaznivih dejanj vlomov iščejo, zavarujejo in dokumentirajo pri dinamičnem delu ogleda. V tem delu preiskave ni dovolj, da preiskovalci sled zaznajo in zavarujejo, ampak je pomembno, da si na podlagi vrste sledi in kraja, kjer so bile najdene, oblikujejo kronološki potek dogodka in gibanja storilca. Tak način razmišljanja in ravnanja preiskovalcev lahko pomembno vpliva na število in kakovost najdenih sledi. Na podlagi zaporedja najdenih sledi si izkušeni preiskovalci nato lahko ustvarijo miselni načrt poteka ogleda kraja in nadaljnje

preiskave. Kljub temu morajo preiskovalci upoštevati dejstvo, da je lahko storilec določene sledi na kraju pustil z namenom zavajanja preiskovalcev in prikazovanja lažnih dejstev.

4.5 Statistični podatki premoženjske kriminalitete v Republiki Sloveniji

V tem poglavju bom analiziral statistične podatke kaznivih dejanj zoper premoženje v Republiki Sloveniji za obdobje zadnjih štirih let, od leta 2013 do 2016. Tabeli 4 in 5 prikazujeta število kaznivih dejanj zoper premoženje in število ter delež preiskanih teh dejanj. Za to diplomsko delo so pomembni podatki o številu in preiskanih vlomov.

Podatki v tabeli prikazujejo, da se je število kaznivih dejanj premoženjske kriminalitete v Republiki Sloveniji v zadnjih štirih letih zmanjševalo. Iz tabele 4 je razvidno, da so vlomi v letih med 2013 in 2016 druga najpogostejša oblika kaznivih dejanj premoženjske kriminalitete, takoj za drugimi tatvinami. Število vlomov se je od leta 2013, ko je bilo zabeleženih 15.370 vlomov, do leta 2015, ko je bilo obravnavanih 10.251 vlomov, vsako leto zmanjševalo. Med leti 2013 in 2014 se je število vlomov zmanjšalo za 11,5 %, med leti 2014 in 2015 pa za kar 24,6 %. Leta 2016 pa se je število vlomov povečalo za 4,4 % glede na leto 2015.

Tabela 4: Število kaznivih dejanj zoper premoženje

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj premoženjske kriminalitete			
	2013	2014	2015	2016
Vlom	15.370	13.603	10.251	10.704
Drzna tatvina	949	709	526	520
Druge tatvine	34.101	29.849	22.909	20.626
Rop	377	297	232	226
Roparska tatvina	76	68	59	55
Zatajitev	1.712	1.799	1.526	1.355
Klasična goljufija	3.490	3.567	2.754	2.612
Požig	63	66	41	61
Poškodovanje tuje stvari	4.621	3.726	3.202	2.976
Druga kazniva dejanja	1.008	1.206	1.037	904
Skupaj	61.767	54.890	42.537	40.042

Vir: (Ministrstvo za notranje zadeve: Policija, 2016)

V zadnjih štirih letih se tako kot število vseh kaznivih dejanj zmanjšuje tudi število kaznivih dejanj premoženjske kriminalitete. Iz uradnih statističnih podatkov ni razvidno, kolikšen delež vlomov predstavljajo vlomi v stanovanjske hiše. Javno dostopni podatki prikazujejo celotno število vlomov in ne samo vlomov v stanovanjske objekte oziroma stanovanjske hiše. V statističnih podatkih so vključeni tako vlomi v stanovanjske hiše kot v poslovne objekte, stanovanja v večstanovanjskih zgradbah, kletne prostore, gostinske obrate, trgovine, počitniške hišice in ostale objekte.

Tabela 5 prikazuje število in delež preiskanih kaznivih dejanj med leti 2013 in 2016. Iz uradnih statističnih podatkov je razvidno, da je delež preiskanih kaznivih dejanj vlomov najnižji glede na ostala kazniva dejanja premoženjske kriminalitete. Leta 2013 je bil delež preiskanih kaznivih dejanj vlomov 16,9 %, v letu 2016 pa le 13,1 %. Preiskanost vlomov se je v zadnjih štirih letih zmanjševala, izjema je leto 2014, ko se je preiskanost glede na prejšnje leto povečala za 2,3 %, nato pa se je ponovno zmanjševala. Pri klasičnih goljufijah in drugih kaznivih dejanjih je delež preiskanih najvišji.

Tabela 5: Število in delež preiskanih kaznivih dejanj premoženjske kriminalitete

Vrsta kaznivega dejanja	Število preiskanih kaznivih dejanj				Delež preiskanih kaznivih dejanj (%)			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Vlom	2.602	2.618	1.581	1.406	16,9	19,2	15,4	13,1
Drzna tatvina	232	258	225	164	24,4	36,4	42,8	31,5
Druge tatvine	6.948	6.654	5.584	5.291	20,4	22,3	24,4	25,7
Rop	150	110	86	87	39,8	37,0	37,1	38,5
Roparska tatvina	53	42	34	42	69,7	61,8	57,6	76,4
Zatajitev	773	856	643	529	45,2	47,6	42,1	39,0
Klasična goljufija	3.146	3.033	2.368	2.163	90,1	58,0	86,0	82,8
Požig	24	12	16	15	38,1	18,2	39,0	24,6
Poškodovanje tuje stvari	781	713	703	707	16,9	19,1	22,0	23,8
Druga kazniva dejanja	892	1.078	883	753	88,5	89,4	85,1	83,3
Skupaj	15.601	15.374	12.123	11.157	25,3	28,0	28,5	27,9

Vir: (Ministrstvo za notranje zadeve: Policija, 2016)

5 PRIMER OGLEDA VLOMA V STANOVANJSKO HIŠO

V tem poglavju bom opisal potek kakovostno opravljenega ogleda kraja kaznivega dejanja vloma v stanovanjsko hišo, kriminalistično tehnično preiskavo in naloge preiskovalcev. Opisana analiza ogleda vloma bo temeljila na praktičnem znanju in izkušnjah, ki sem jih pridobil pri ogledih krajev kaznivih dejanj različnih vlomov, tako v stanovanjske hiše kot poslovne objekte. Prikazovala bo pomembnost pravilnega in metodičnega pristopa k iskanju in zavarovanju sledi, najdenih na kraju kaznivega dejanja. Kakovostno opravljen ogled kraja kaznivega dejanja vloma lahko bistveno poveča raziskanost kaznivega dejanja in odkritje storilcev.

5.1 Opis primera

V zgodnjih jutranjih urah v mesecu juliju je občan obvestil dežurnega policista Operativno komunikacijskega centra (v nadaljevanju OKC), da so mu vlomili v stanovanjsko hišo. Z ženo sta ob prihodu domov namreč ugotovila, da je v času njune odsotnosti neznanec skozi balkonska vrata nasilno vstopil v pritličje hiše. Občan je v prijavi tudi navedel, da so mu iz nočne omarice v spalnici ukradli več kosov družinskega nakita in nekaj gotovine, ter prosil za policijski ogled.

Po sprejetem obvestilu nas je policist OKC obvestil o prijavi vloma in nas napotil na naslov oškodovanca. Pred odhodom na kraj smo preverili vsebino kriminalistično-tehničnega kovčka in ga dopolnili z manjkajočo opremo. To je pomembno, ker je popolnoma opremljen kriminalistično-tehnični kovček osnova za kakovostno opravljen in celovit ogled kraja kaznivega dejanja. V praksi se dogaja, da preiskovalci šele na kraju ogleda opazijo slabo opremljen kriminalistični kovček. Pomanjkljiva oprema nam lahko prepreči zavarovanje sledi, pri katerih je pomemben čas. Biološke sledi in sledi papilarnih linij moramo zavarovati takoj, saj se po določenem času sledi zabrišejo in niso več uporabne. S popolno opremo v kriminalističnem kovčku smo se tako odpravili na kraj kaznivega dejanja.

Slika 1 prikazuje popolno opremljen kriminalistično-tehnični kovček, ki ga uporabljajo preiskovalci pri ogledih vseh kaznivih dejanj. Kovček vsebuje različno ročno orodje. Med orodje in pripomočke spadajo izvijači različnih velikosti in oblik, klešče, pincete, povečevalno steklo, pomično merilo, gumijasti valjček, škarje, pisala, čopiči različnih oblik in materialov, kotni merilniki in tračni meter. Poleg naštetega orodja kovček vsebuje tudi različna sredstva za odkrivanje in zavarovanje najdenih sledi. To so praški za odkrivanje prstnih odtisov, odtisov

dlani in stopal, različne folije za njihovo zavarovanje, papirnate ovojnice, plastične škatlice za zavarovanje delcev barve in stekla, seti za zavarovanje bioloških sledi, silikonske paste različnih barv za zavarovanje sledov vlomilskega orodja, plastične embalažne vrečke, papirnate samolepljive številčne oznake in različne steklene epruvete.

Slika 1: Kriminalistično tehnični kovček

Vir: (Beravs, 2017)

5.2 Potek ogleda kraja kaznivega dejanja

Ko smo prispeli na kraj, smo službeno vozilo parkirali na dvorišču pred stanovanjsko hišo, pred katero nas je že čakal oškodovanec. Z njim smo opravili razgovor. Oškodovanec nam je povedal, da se je vlom zgodil v času njegove dvodnevne odsotnosti. Odtujeni sta mu bili družinska zlatnina in ovojnica z gotovino. Po končanem razgovoru smo o vseh ugotovitvah obvestili OKC, dežurnega preiskovalnega sodnika in državnega tožilca. Dežurni preiskovalni sodnik je ogled kraja kaznivega dejanja prepustil nam, zato smo na podlagi 245. člena Zakona o kazenskem postopku začeli ogled kraja.

Kraj smo zavarovali in s tem preprečili dostop drugim osebam. Kraj dejanja mora ostati nespremenjen in vsi predmeti nedotaknjeni. To je pomembno zaradi zavarovanja morebitnih sledi. Pogosto se dogaja, da zaradi slabo zavarovanega kraja dejanja oškodovanci s hojo po prostorih in premikanjem predmetov nehote uničijo ali poškodujejo sledi. Nadaljevali smo s statično fazo ogleda, ki temelji na opazovanju kraja dejanja. Najprej opišemo zunanost in

lokacijo objekta. V opisanem primeru je bil kraj kaznivega dejanja enodružinska stanovanjska hiša v lasti oškodovanca. Ugotovili smo, da se hiša nahaja na hribu nad centrom mesta, do nje pa vodi asfaltirana dovozna cesta. Na zahodni strani pred stanovanjsko hišo je dvorišče, kjer sta glavni vhod in nadstrešek za vozilo. Severna stran je neosvetljena, v neposredni bližini sprehajalne poti. V pritličju na severni strani hiše je balkon, po katerem se je neznani storilec vzpel nanj in tako pristopil do balkonskih vrat. Opazili smo, da je ponoči, zaradi neosvetljenosti, balkon slabo viden. Najbližja sosednja hiša je oddaljena petdeset metrov. Podroben opis objekta, ki je kraj kaznivega dejanja, je pomemben zaradi kasnejšega ugotavljanja načina izvršitve kaznivega dejanja.

Stanovanjsko hišo smo po začetnem opazovanju situacijsko fotografirali z vseh štirih strani neba. S fotografijami smo dokumentirali možne dostope do objekta. V tej fazi smo začeli miselno rekonstrukcijo poteka dejanja. V praksi to pomeni, da smo poskušali ugotoviti, kako, kje in na kakšen način je storilec prišel na kraj, kje se je gibal in koliko je bilo storilcev.

Po začetnem opazovanju kraja dejanja smo začeli dinamičen del ogleda, ki zajema odkrivanje materialnih dokazov in sledi. Pri odkrivanju sledi je zelo pomembno, da vedno poskušamo ugotoviti izvor sledi in tako izključimo sledi in nosilce sledi, ki pripadajo oškodovancu. Na ta način zavarujemo le sledi, ki naj bi jih pustil storilec. Večkrat se namreč zgodi, da preiskovalci na krajih kaznivih dejanj zavarujejo sledi ali nosilce sledi, ki so jih na kraju pustili oškodovanci. S tem se izgubijo uporabne sledi storilcev in možnosti za njihovo uspešno odkritje.

Ogled smo nadaljevali z natančnim pregledom širše in ožje okolice hiše. Pregled je vedno treba izvajati natančno in sistematično. V neposredni bližini balkona smo tako v travi odkrili odvržen cigaretni ogorek. Oškodovanec nam je povedal, da nihče od družinskih članov ne kadi in ni bilo mogoče, da bi ogorek odvrгла poznana oseba. Na podlagi ugotovljenih dejstev smo upravičeno sklepali, da je cigaretni ogorek odvrigel storilec vloma, zato smo se odločili, da ga bomo zavarovali kot nosilca bioloških sledi. Ogorek smo označili s številko in fotografirali ob merilu ter zavarovali v papirnato ovojnico. Pri zavarovanju predmetov kot nosilcev bioloških sledi moramo biti zelo pazljivi, da jih ne kontaminiramo. Za zavarovanje uporabimo pinceto, saj se predmetov ne smemo dotikati niti s sterilnimi rokavicami.

Slika 2 prikazuje dokumentiranje predmeta kot možnega nosilca bioloških sledi. V navedenem primeru je to odvrženi cigaretni ogorek. Pomembno je, da predmeta ne premikamo in ga fotografiramo na mestu, kjer smo ga našli. Predmet fotografiramo ob merilu s številko sledi in obvezno s pinceto zavarujemo v papirnato ovojnico.

Slika 2: Predmet kot nosilec možnih bioloških sledi

Vir: (Beravs, 2017)

Pri pregledu zelenice na severni strani hiše smo na zemlji opazili sled obuvala, za katero smo domnevali, da pripada storilcu. Domnevo je potrdil oškodovanec z izjavo, da po zelenici, kjer smo našli sled, že dlje časa ni hodil nihče. Sled smo zato označili s številko in zavarovali s fotografiranjem ob merilu. Sledi na zemlji, pesku ali snegu vedno zavarujemo s fotografiranjem. Fotografirati moramo pravokotno na površino, na kateri je sled, in pravokotno na merilo. To je pomembno zaradi kasnejše izdelave fotografije v merilu 1 : 1.

Slika 3 prikazuje sled obuvala, odtisnjenega na zemlji. Sled obuvala s fotografije je primerna za zavarovanje, saj so na fotografiji lepo vidne značilnosti obuvala in smer gibanja storilca. Za opredelitev smeri gibanja se preiskovalci običajno odločijo na kraju kaznivega dejanja le, kadar so v to povsem prepričani. V nasprotnem primeru se glede smeri gibanja storilca preiskovalci ne opredelijo. Odtisi oziroma sledi obuval, ki jih najdemo na zemlji, pesku, blatu ali snegu, se v večini primerov zavarujejo s fotografiranjem. V primerih težjih kaznivih dejanj se takšne sledi, če je to seveda mogoče, zavarujejo s posebnim mavčnim odlitkom. Sled obuvala se vedno označi s številko sledi in fotografira ob merilu. Poleg individualnih značilnosti obuvala in smeri gibanja nam sled lahko nakaže tudi druge podatke, kot so teža storilca, njihovo število, vzorec in način hoje ali velikost in tip obutve. To je pomembno zaradi kasnejše primerjave z obutvijo osumljenca in dokazovanja storilčeve prisotnosti na kraju.

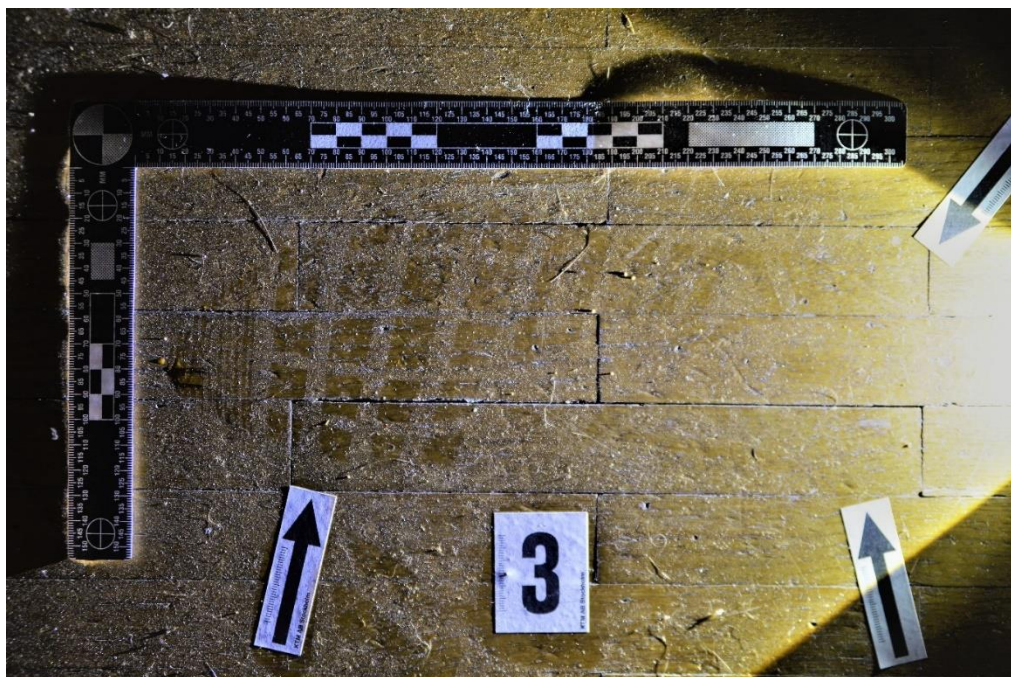
Slika 3: Sled obuvala na zemlji

Vir: (Beravs, 2017)

Ko smo končali pregled okolice in zavarovali odkrite sledi, smo ogled nadaljevali v notranjosti hiše. V hišo smo vstopili skozi vhodna vrata na zahodni strani. Pregledali smo vrata in ugotovili, da so nepoškodovana. Na vratih in tleh nismo našli uporabnih sledi. Pregled vseh vhodnih vrat v hiši in na tleh ob njih je potreben zato, da lahko ugotovimo, kje je storilec kraj zapustil.

Ogled smo nadaljevali v dnevnem prostoru, kjer so balkonska vrata, skozi katera je vstopil vlomilec. Po prostoru smo se gibal ob stenah, zato da ne bi uničili morebitnih sledi obuval. Kadar preiskovalci ne upoštevajo pravila gibanja po skrajnih robovih prostorov, lahko sami uničijo sledi obuval storilca. Z baterijsko svetilko smo tla natančno pregledali in našli prašno sled obuvala. Sled obuvala je bila podobna zavarovani sledi obuvala na zelenici. Sled smo tudi primerjali z obuvali stanovalcev in ugotovili, da njene značilnosti ne ustrezajo tem obuvalom. Najdeno sled obuvala smo zato označili s številko, fotografirali ob merilu in zavarovali na črno daktiloskopsko folijo. Pri iskanju sledi obuval na krajih premoženjskih kaznivih dejanj se moramo zavedati, da storilci hodijo po različnih površinah in pri tem na njih puščajo sledi obuval. Če je sled obuvala primerno zavarovana, lahko na njej najdemo individualne značilnosti, na podlagi katerih sled lahko identificiramo. Kljub temu je identifikacija sledi možna samo v primeru, če na njej vidimo vzorec, v preiskavi sledi na OKT pa se ugotovi dejanska uporabnost sledi.

Slika 4 prikazuje sled obuvala, najdenega na parketu. Sledovi obuval, ki jih najdemo na gladkih površinah, so površinske sledi, ki se lahko zavarujejo na črno ali belo daktiloskopsko želatinasto folijo. Na fotografiji so lepo vidni smer gibanja storilca, velikost in tip obutve ter individualne karakteristike obuvala.

Slika 4: Sled obuvala na parketu

Vir: (Beravs, 2017)

Nadaljevali smo z ogledom balkonskih vrat in balkona, skozi katerega je vstopil vlomilec. Najprej smo pregledali balkonska tla, kjer uporabnih sledi obuval nismo našli, na pragu vrat pa smo opazili nekaj drobnih delcev lesa, za katere smo predvidevali, da so nastali med nasilnim odpiranjem lesenih balkonskih vrat. Pri pregledu teh smo na krilu in okvirju našli več odtisov vlomilskega orodja. Sledi smo pregledali in ugotovili, da so uporabne za zavarovanje s silikonsko pasto. Izmerili smo višino, na kateri so bile sledi, in jih fotografirali. Najbolj viden odtis vlomilskega orodja smo označili s številko, fotografirali ob merilu in natančno zavarovali s silikonsko pasto. Za postopek zavarovanja sledi orodja se odločimo takrat, ko je vidna oblika in dimenzija vlomilskega orodja, saj se le na ta način lahko naredi primerjava zavarovane sledi z določenim orodjem. Uspešno identifikacijo vlomilskega orodja poleg že omenjene oblike in dimenzije poveča tudi posamezna značilnost, ki je običajno v obliki poškodbe ali odlomljenega dela orodja. Prav tako moramo pred zavarovanjem sledi paziti, da je podlaga, na katero bomo

nanesli silikonsko pasto, čvrsta, ker se na starejših oknih in vratih na silikonsko pasto lahko prilepijo ostanki lesa in je zato sled neuporabna. Preiskovalci namreč pogosto zavarujejo sledi orodja, pri katerih oblika in dimenzija nista vidni. Tako zavarovane sledi so neuporabne za nadaljnjo preiskavo.

Slika 5 prikazuje sled vlomilskega orodja. Iz fotografije je razvidna vtisnina orodja, ki je nastala med pritiskanjem orodja na leseno podlago. Vtisnina ima veliko identifikacijskih značilnosti, na podlagi katerih je mogoče identificirati vlomilsko orodje. Med glavne značilnosti sodita oblika in širina orodja.

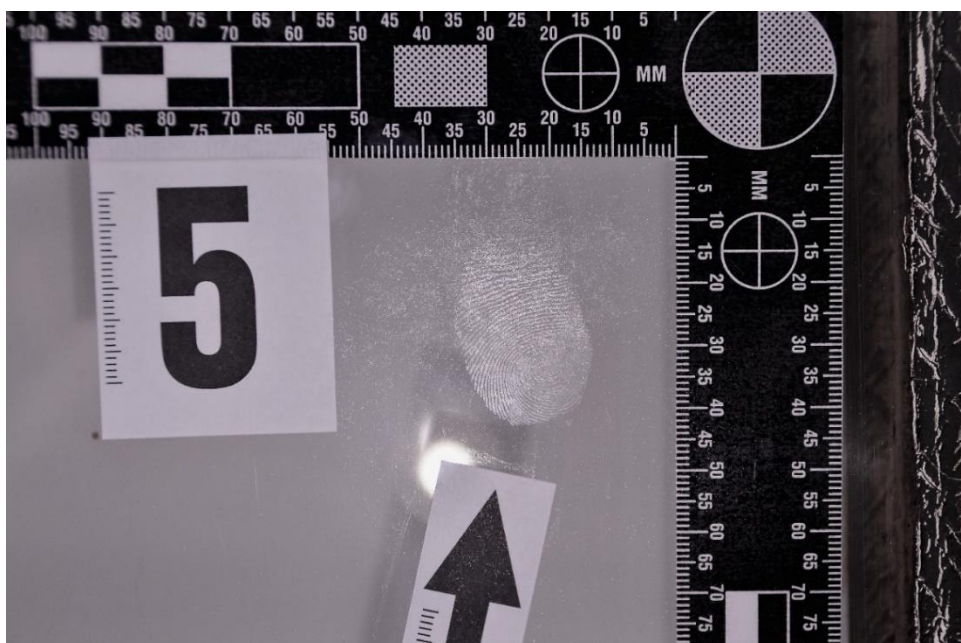
Slika 5: Sled vlomilskega orodja na okvirju vrat

Vir: (Beravs, 2017)

Po zavarovanju sledi orodja smo z umetnim virom svetlobe pregledali zunanje steklo na balkonskih vratih. Ker vidnih sledi papilarnih linij na ta način nismo našli, smo sledi izzivali z daktiloskopskim praškom. Pri tem smo na zgornji tretjini stekla izzvali sled papilarnih linij, za katero smo predvidevali, da je storilčeva. Sled smo zato označili s številko, jo fotografirali ob merilu in zavarovali na črno daktiloskopsko folijo. Pri iskanju sledi papilarnih linij sta še posebej pomembni natančnost in doslednost preiskovalcev. Površine je treba najprej temeljito vizualno pregledati, pri čemer si pomagamo z umetnim virom svetlobe. Če pri pregledu

najdemo slabo vidne sledi, za boljši kontrast uporabimo daktiloskopske praške. Na vpojnih površinah za izzivanje sledi papilarnih linij vedno uporabimo magnetni prašek, ki ga z magnetnim čopičem nežno naneseemo na površino. Čopič pri tem ne sme priti v stik s podlago. Za izzivanje sledi na ostalih gladkih površinah lahko uporabimo katerega koli daktiloskopski prašek, vendar moramo za vsak prašek uporabiti drug čopič. Pri tem moramo paziti, da na sled ne naneseemo preveč praška, kar je pogosta napaka preiskovalcev, saj se s tem sled uničijo. Sledi papilarnih linij moramo vedno fotografirati pravokotno na površino, zaradi kasnejše izdelave fotografije v merilu 1 : 1.

Slika 6 prikazuje sled papilarnih linij, najdenih na steklu. Sled smo zaradi boljše vidnosti osvetlili z umetnim virom svetlobe in poudarili z daktiloskopskim praškom. To je pomembno tudi zaradi kasnejše boljše vidnosti sledi na želatinasti daktiloskopski foliji. Sledi papilarnih linij so za uspešno preiskavo lahko zelo koristne. Policija ima v svoji bazi shranjene zavarovane sledi s krajev kaznivih dejanj in odvzete sledi prstnih odtisov in dlani oseb, ki so bile kriminalistično tehnično obdelane. Računalniški sistem na podlagi zavarovanih sledi papilarnih linij omogoča samodejno identifikacijo osebe, ki je v tej bazi podatkov. Če se pri pregledu sledi ugotovi, da je sled uporabna, se mora za izločitveni postopek daktiloskopirati vse osebe, ki so bile prehodno v stiku s površino ali predmetom, na katerem so bile najdene sledi papilarnih linij.

Slika 6: Sled papilarnih linij

Vir: (Beravs, 2017)

Slika 7 prikazuje sled papilarnih linij, zavarovanih na črno želatinasto daktiloskopsko folijo, ki je bila pred zavarovanjem izzvana z argenteratnim prahom. Na fotografiji so lepo vidne posamezne značilnosti papilarnih linij, na podlagi katerih se kasneje lahko identificira storilec.

Slika 7: Sled papilarnih linij zavarovana na črno daktiloskopsko folijo

Vir: (Beravs, 2017)

Skupaj z oškodovancem smo pregledali še preostale prostore v pritličju, vendar uporabnih sledi nismo našli. Vse prostore smo situacijsko fotografirali. Situacijska fotografija prostorov je pomembna zato, ker z njo nazorno prikažemo, kjer v zgradbi se nahaja kritični prostor, v katerem zavarujemo sledi. Hkrati da situacijska fotografija opazovalcu, državnemu tožilcu in sodniku jasno predstavo o kraju kaznivega dejanja. Situacijski posnetek prostorov moramo vedno fotografirati iz vseh možnih strani. Oškodovanec nam je v nadaljevanju povedal, da v pritličnih prostorih ničesar ne pogreša in da stvari niso premaknjene. Z ogledom kraja v pritličju smo zato zaključili in se po stopnicah s tekstilno oblogo napotili v zgornje nadstropje. Pri tem smo z umetnim virom svetlobe pregledali vse stopnice, vendar uporabnih sledi nismo našli. Pri tem je bilo zelo pomembno, da smo natančno pregledali vsako posamezno stopnico, saj smo na podlagi izjave oškodovanca vedeli, da se je storilec gibal tudi po zgornjem nadstropju stanovanjske hiše. Ob stenah hodnika smo nato previdno pristopili do vrat dnevne sobe in jo vizualno pregledali. Oškodovanec nam je povedal, da je bila papirnata ovojnica z gotovino v

dnevni sobi, v omari s steklovino. Takoj za vhodnimi vrati v prostor smo na desni strani sobe opazili odprta vrata steklene vitrine, v kateri so bili na policah kozarci. Na laminatnih tleh pred omaro s steklovino smo opazili črepinje. Oškodovanec nam je povedal, da so bile črepinje na tleh že ob njegovem prihodu domov, vitrina omare pa je bila odprta. Ničesar se ni dotikal ali premikal. Še preden smo vstopili v prostor, smo z umetnim virom svetlobe pregledali tla, vendar uporabnih sledi nismo našli. Ko smo nato pristopili do odprte vitrine, pa smo pri pregledu črepinj, na tleh opazili majhen madež rdeče barve. Ker smo domnevali, da gre za zasušeno biološko sled, smo se odločili, da jo bomo zavarovali. Sled smo označili s številko, jo fotografirali ob merilu in zavarovali s setom za zavarovanje bioloških sledi. Pri fotografiranju zavarovanih sledi je pomembno, da najprej naredimo situacijski posnetek sledi, s katerim sled umestimo v prostor. Nato sled fotografiramo iz relativne bližine in na koncu naredimo še bližinski posnetek oziroma detajl. Ker je bila v našem primeru sled zasušena, smo eno vatrano palčko rahlo omočili s sterilno vodo in nato nežno krožili po sledi. Postopek smo nato ponovili z drugo suho palčko. Pri zavarovanju bioloških sledi je poleg obvezne uporabe zaščitnih rokavic in obrazne maske pomembno tudi, da v vsako kartonsko škatlico zavarujemo samo paličici iz ene same sledi. Med tem postopkom moramo ostale prisotne na kraju opozoriti, naj se nekoliko umaknejo in naj ne govorijo. Z govorjenjem namreč lahko kontaminiramo biološko sled, ki zato ni več uporabna za nadaljnjo preiskavo.

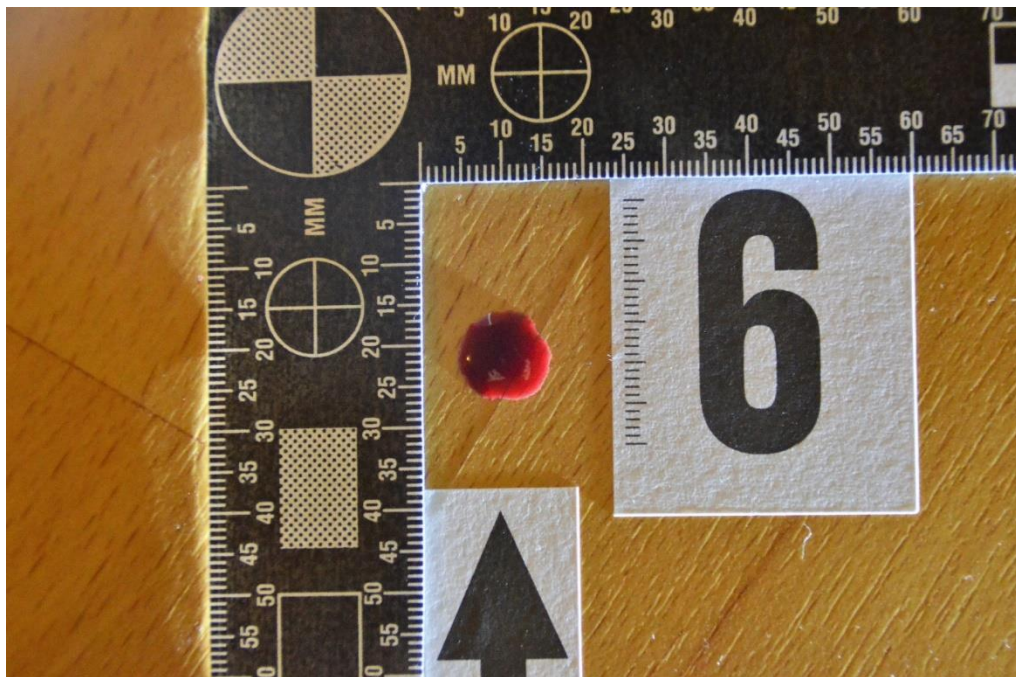
Slika 8 prikazuje postopek priprave vatrane palčke, ki jo s sterilno vodo rahlo omočimo. Pri tem postopku vedno uporabimo tudi sterilne rokavice in zaščitno masko za obraz.

Slika 8: Način zavarovanja zasušene biološke sledi

Vir: (Beravs, 2017)

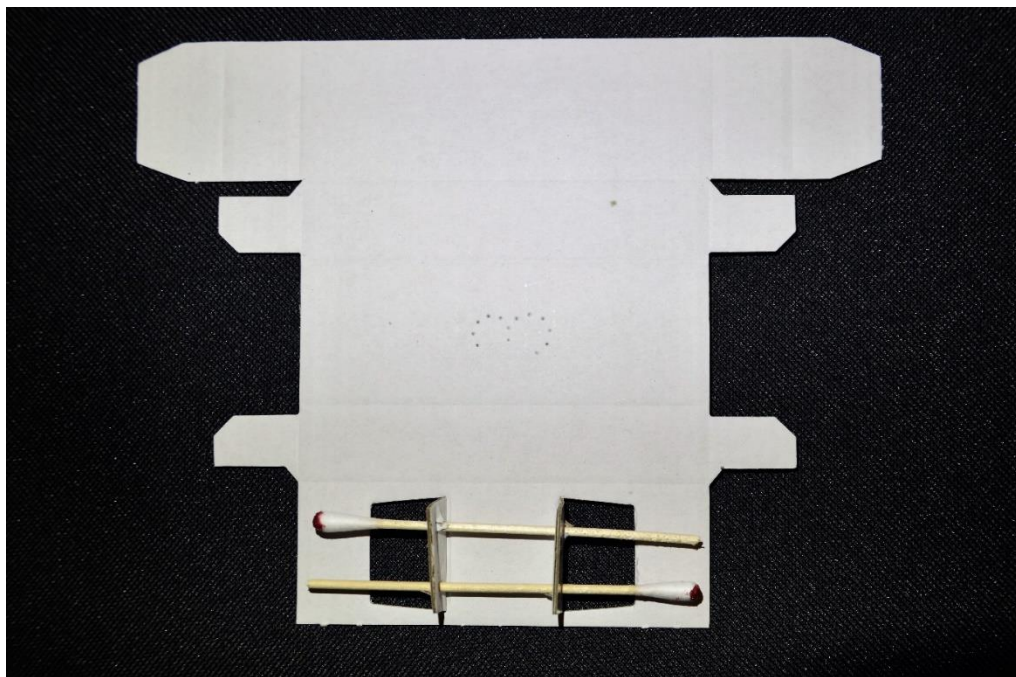
Slika 9 prikazuje postopek dokumentiranja domnevne biološke sledi, najdene na kraju.

Slika 9: Zavarovanje domnevne biološke sledi

Vir: (Beravs, 2017)

Slika 10 prikazuje kartonsko škatlico, v katero shranimo vatrani palčki z brisom domnevne biološke sledi.

Slika 10: Zavarovanje domnevnih bioloških sledi v zložljivo kartonsko škatlico

Vir: (Beravs, 2017)

Pri ogledu kraja kaznivega dejanja smo v dnevni sobi zavarovali tudi primerjalne delčke razbitega stekla, s katerimi bi lahko v primeru odkritja storilca tega povezali s kaznivim dejanjem. Primerjalne delčke stekla smo označili s številko, jih fotografirali ob merilu in zavarovali v plastični embalaži.

Pregledali smo še notranjost in zunanost omare, kjer smo iskali sledi papilarnih linij, vendar uporabnih sledi nismo našli. Dnevno sobo smo situacijsko fotografirali. Ogled smo nadaljevali v spalnici. Iz nočne omarice ob zakonski postelji je bila odtujena družinska zlatnina. Ker smo vedeli, da se je storilec gibal po spalnici, smo z umetnim virom svetlobe najprej pregledali laminatna tla, kjer pa uporabnih sledi nismo našli. Nato smo vizualno pregledali celoten prostor in opazili, da je predal nočne omarice odprt. Pristopili smo do odprtega predala, v katerem smo opazili manjšo šatuljico za shranjevanje nakita. Natančno smo pregledali predal in celotno šatuljico, na kateri smo z daktiloskopskim praškom našli delne sledi papilarnih linij. Sledi so bile razmazane, zato jih nismo mogli zavarovati. Odprt predal in šatuljico smo fotografirali. Oškodovanec nam je povedal, da je bila garderobna omara ob njegovem prihodu zaprta. Ko jo je pregledal, ni opazil sprememb. Spalnico smo situacijsko fotografirali.

Pri pregledu ostalih prostorov v nadstropju smo ugotovili, da storilec vanje ni vstopil. S tem smo zaključili dinamični del ogleda kraja. Delo smo nato nadaljevali na policijski postaji, kjer smo o opravljenem ogledu kraja napisali zapisnik o ogledu. Zapisnik mora vsebovati potek ogleda, vsa ugotovljena dejstva, dokumentiranje zavarovanih sledi in materialnih dokazov ter album fotografij in, če je to potrebno, tudi skico kraja. Zapisnik o ogledu kraja kaznivega dejanja se lahko začne pisati že na kraju med opravljanjem ogleda ali po končanem ogledu v prostorih policijske enote. Vsebovati mora tudi podatke o tem, kdo je ogled opravil in napisal zapisnik ter podatke o času in kraju nastanka zapisnika. V tej fazi smo vse zavarovane sledi tudi ustrezno pripravili za nadaljnjo preiskavo na OKT. S tem smo zaključili prvo fazo kriminalistične preiskave kaznivega dejanja vloma v stanovanjsko hišo.

Z opisanim primerom sem želel prikazati, kako zelo pomembna je metodičnost pri opravljanju ogleda kraja kaznivega dejanja vloma. Samo z natančnim in doslednim preiskovanjem in iskanjem lahko kakovostno zavarujemo sledi, ki v fazi preiskave lahko odločilno pripomorejo k uspešni raziskavi kaznivega dejanja in odkritju storilcev. Večina storilcev kaznivih dejanj vlomov je kriminalistično-tehnično obdelana. To pomeni, da so fotografirani, odvzeti pa so jim primerjalni vzorec DNK in prstni odtisi. Zato lahko kakovostno zavarovane biološke sledi, sledi papilarnih linij ali druge sledi dokažejo njegovo navzočnost na kraju oziroma storitev kaznivega dejanja.

6 SKLEP

Varnost državljanov je osnovna človekova pravica, za katero bi morala poskrbeti država. Kazniva dejanja premoženjske kriminalitete, v prvi vrsti so to vlomi v stanovanjske objekte, ki pomenijo vdor v posameznikovo intimo, v veliki meri vplivajo na občutek lastne varnosti ljudi. Policijske statistike potrjujejo, da so vlomi pogosta oblika premoženjske kriminalitete in da je delež preiskanosti vlomov zelo nizek. Delež preiskanosti vlomov je namreč najnižji izmed vseh premoženjskih deliktov, saj v zadnjih štirih letih ni presegel dvajsetih odstotkov. Vzrok za nizek delež preiskanosti je vsekakor v dobri organiziranosti storilcev, ki na kraju kaznivega dejanja pustijo malo sledi. Vendar želim poudariti, da že ena, na videz nepomembna, zavarovana sled lahko pripomore k odkritju storilca.

Moja prva hipoteza se nanaša na kriminalistično-tehnično preiskavo. Predpostavil sem, da kakovostno in strokovno opravljena kriminalistično-tehnična preiskava poveča učinkovitost preiskovanja kaznivega dejanja. Na podlagi raziskovanja med pisanjem diplomskega dela in lastnih izkušenj lahko to hipotezo potrdim. Preiskovanje kaznivih dejanj vlomov temelji na ogledih krajev teh dejanj. Med ogledi preiskovalci lahko pridobijo veliko informacij, ugotovijo dejstva in najdejo sledi ter materialne dokaze, na podlagi katerih se začneta podrobno in zahtevno raziskovanje ter poglobljeno kriminalistično razmišljanje o kaznivem dejanju in storilcih. Vendar je preiskanost v veliki meri odvisna od tega, kako se izvedeta ogled in kriminalistično tehnična preiskava. Uporabne sledi in druge materialne dokaze je mogoče dobiti le takoj in neposredno na kraju, saj se dokazi sčasoma uničijo in spremenijo. Ogled se praviloma izvede le enkrat in je neponovljiv. Napak in pomanjkljivosti se ne da popraviti. Zato menim, da je vsak ogled kraja in kriminalistično tehnično preiskavo treba izvesti kakovostno in strokovno, saj se le na ta način lahko odkrijejo in zavarujejo uporabne sledi, ki imajo potencialno veliko dokazno in procesno vrednost. Obstajajo sicer teoretična izhodišča, kako naj bi potekal ogled kraja kaznivega dejanja, vendar se v praksi vsako kaznivo dejanje razlikuje in je zato vsak ogled edinstven. Poudariti želim, da rutiniranih ogledov in preiskav ne bi smelo biti, vendar se v praksi na žalost pogosto dogajajo.

Druga hipoteza se navezuje na prvo hipotezo. V njej sem predpostavil, da na kakovostno, strokovno in učinkovito kriminalistično-tehnično preiskavo vplivajo strokovno znanje, motiviranost in tehnična opremljenost preiskovalcev. Tudi to hipotezo lahko v potrdim na osnovi lastnih izkušenj, ki sem jih pridobil med triindvajsetletnim delom v policiji. Dejstvo je, da večino ogledov krajev kaznivih dejanj vlomov opravijo policisti v patroljah in lokalni

kriminalisti. Kriminalistični tehniki največkrat opravljajo le ogledе hujših kaznivih dejanj ali kadar jih lokalni policisti prosijo za pomoč. V praksi se to zgodi le redko. Menim, da je stopnja strokovnega znanja kriminalistično tehničnih opravil pri večini uniformiranih policistov nizka. Predvsem policisti v patruljah dnevno izvajajo različne naloge na področju prometne varnosti, skrbijo za javni red in mir, preventivne dejavnosti in kriminalitete. Zato so na vseh področjih težko dobro strokovno usposobljeni. Pogosto opažam napake preiskovalcev pri zavarovanju in fotografiranju sledi, saj imajo za to premalo znanja in izkušenj. Strokovno izpopolnjevanje kriminalistične tehnike se v zadnjih letih organizirano izvaja v obliki trimesečnega tečaja na oddelkih kriminalistične tehnike posameznih policijskih uprav. Na teh usposabljanjih se pridobi veliko kriminalistično-tehničnega znanja, vendar se teh izobraževanj lahko udeleži le malo policistov. Slabo strokovno znanje kriminalistične tehnike in preobremenjenost lokalnih policistov vplivata tudi na motiviranost pri izvajanju kriminalistično-tehnične preiskave. Večina vlomov se zgodi ponoči, zato se ogledi največkrat opravljajo v zgodnjih jutranjih urah, ko policisti že končujejo dvanajsturne nočne izmene. Utrujenost in izčrpanost sta poglavitna razloga za nemotiviranost in posledično neučinkovitost preiskave. Za natančnost in doslednost pri iskanju in zavarovanju sledi pa je potrebna visoka stopnja motivacije preiskovalcev. Na kakovost in strokovnost kriminalistične preiskave vsekakor močno vpliva tudi tehnična opremljenost preiskovalcev. V diplomskem delu sem poudaril pomen dobro opremljenega kriminalističnega kovčka. V praksi se največkrat dogaja, da so kovčki pomanjkljivo opremljeni in neurejeni. Na kraju kaznivega dejanja zato preiskovalci, tudi če odkrijejo sledi, teh ne zavarujejo pravilno, strokovno in kakovostno. Take sledi niso primerne za nadaljnjo preiskavo in nimajo dokazne vrednosti. Menim, da bi ta problem lahko rešili na način, da bi imela vsaka policijska enota več strokovno usposobljenih oglednikov, ki bi opravljali večino ogledov krajev kaznivih dejanj.

V tretji hipotezi sem predpostavljал, da so na krajih kaznivih dejanj najpogosteje zavarovane sledi obuval. Tudi to hipotezo lahko potrdim. Uradni statistični podatki prikazujejo, da je število zaprosil za preiskave sledi obuval na oddelkih za kriminalistično tehniko največje izmed vseh zavarovanih sledi. Iz statističnih podatkov je razvidno, da se je število vseh kaznivih dejanj skupaj in kaznivih dejanj vlomov v zadnjih štirih letih zmanjšalo. Vendar se je število zavarovanih sledi obuval kljub temu povečalo. Iz teh podatkov lahko sklepam, da so to sledi, ki jih preiskovalci na ogledih kaznivih dejanj najpogosteje uspešno zavarujejo. To hipotezo lahko potrdim tudi na osnovi svojih izkušenj pri kriminalistično-tehničnih preiskavah. Na krajih kaznivih dejanj najpogosteje odkrijemo in zavarujemo sledi obuval, saj so to pri večini ogledov

edine sledi, ki jih storilci pustijo za seboj. Rad bi še enkrat poudaril, da sem ob raziskovanju in pregledovanju literature ugotovil, da imajo lahko tudi sledi obuval veliko dokazno in procesno vrednost, zato je zelo pomembno njihovo natančno iskanje in zavarovanje.

Na učinkovitost preiskave vplivajo tako kakovostno in strokovno opravljena kriminalistično tehnična preiskava, kot tudi znanje, izkušnje, motiviranost in tehnična opremljenost preiskovalcev.

S svojim diplomskim delom sem potrdil velik pomen strokovno opravljenega kriminalistično-tehničnega ogleda kraja kaznivega dejanja pri preiskovanju kriminalitete in podal veliko usmeritev za učinkovito delo preiskovalcev. Z raziskovanjem in analizo poteka ogleda in kriminalistično-tehničnih opravil sem tudi sam pridobil veliko znanja za kakovostno opravljanje svojega dela.

7 VIRI, LITERATURA

Beravs, R. (2017). Lastna raziskava.

Dvoršek, A. (2008). *Kriminalistična metodika*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.

Maver, D. (2004). *Kriminalistika: uvod, taktika, tehnika*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Meško, G. (1998). Nekatere razsežnosti nasilne viktimizacije. *Teorija in praksa* 35(6), 1076-1088.

Meško, G. (2006). *Kriminologija*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru.

Ministrstvo za notranje zadeve: Policija. (2015). Pridobljeno iz http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2015_popravljeno.pdf.

Ministrstvo za notranje zadeve: Policija. (2016). Pridobljeno iz <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2016.pdf>.

Ministrstvo za notranje zadeve: Policija. (2014). Pridobljeno iz <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2014.pdf>.

National Institute of Standards and Technology: *Crime scene investigation*. (2013). Pridobljeno iz <https://www.nist.gov/document-4457>.

Pavlič, D. (2002). *Operativna kriminalistična tehnika*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.

Šelih, A. in Filipčič, K. (ur). (2015). *Kriminologija*. Ljubljana: IUS software, GV založba; Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.

Utenkar, G. (4.3.2017). *Tekačevo: Dve desetletji od najhujšega zločina. Delo*. Pridobljeno iz <http://www.delo.si/nedelo/tekacevo-dve-desetletji-od-najhujsega-zlocina.html>.

Wright, J. D. (2009). *Forenzični dokazi. Dlake, lasje in vlakna*. Ljubljana: Tehnična založba Slovenije.

Zakon o kazenskem postopku . (2012). (ZKP) Uradni list RS, št. 32 (4.5.2012). Pridobljeno s <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO362>.

Zakon o nalogah in pooblastilih policije . (2013). *(ZNPPol) Uradni list RS, št. 15 (18.2.2013)*.

Pridobljeno s <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6314>.